

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO MORA, PROMETA I INFRASTRUKTURE**

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MNOGOSTRANOG SPORAZUMA IZMEĐU
EUROPSKE ZAJEDNICE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, REPUBLIKE ALBANIJE,
BOSNE I HERCEGOVINE, REPUBLIKE BUGARSKE, REPUBLIKE HRVATSKE, BIVŠE
JUGOSLAVENSKE REPUBLIKE MAKEDONIJE, REPUBLIKE ISLAND, REPUBLIKE
CRNE GORE, KRALJEVINE NORVEŠKE, RUMUNJSKE, REPUBLIKE SRBIJE I
MISIJE PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA NA KOSOVU
O USPOSTAVI EUROPSKOG ZAJEDNIČKOG ZRAČNOG PROSTORA**

S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, travanj 2008.

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MNOGOSTRANOG SPORAZUMA IZMEĐU
EUROPSKE ZAJEDNICE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, REPUBLIKE ALBANIJE,
BOSNE I HERCEGOVINE, REPUBLIKE BUGARSKE, REPUBLIKE HRVATSKE, BIVŠE
JUGOSLAVENSKE REPUBLIKE MAKEDONIJE, REPUBLIKE ISLAND, REPUBLIKE
CRNE GORE, KRALJEVINE NORVEŠKE, RUMUNJSKE, REPUBLIKE SRBIJE I
MISIJE PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA NA KOSOVU
O USPOSTAVI EUROPSKOG ZAJEDNIČKOG ZRAČNOG PROSTORA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju mnogostranog Sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora (u daljnjem tekstu: ECAA Sporazum) sadržana je u odredbi članka 139. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 - pročišćeni tekst i 55/01 – ispravak).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTIĆI

Republika Hrvatska je potpisala ECAA Sporazum 9. lipnja 2006. zajedno sa ostalim državama potpisnicama. Na dan 3. prosinca 2007. isprave o ratifikaciji imalo je položeno 16 država potpisnica.

Smisao i sadržaj ECAA Sporazuma je stvaranje zajedničkog europskog zračnog prostora koji bi se, polazeći od međunarodnog karaktera civilnog zrakoplovstva kao i od osnovnih načela Europske zajednice o slobodi kretanja ljudi, dobara i kapitala, temeljio i na drugim jedinstvenim načelima kao što su pravo i sloboda poslovnog nastana (right of establishment), sloboda međusobnog pristupa zrakoplovnim tržištima i izvan sadašnjih granica Europske zajednice pod jednakim uvjetima natjecanja, posebno bez diskriminacije na temelju nacionalne pripadnosti zračnih prijevoznika, a s ciljem potpune liberalizacije zrakoplovnog tržišta u pogledu kapaciteta, frekvencija i cijena, usklađivanje nacionalnih zakonodavstava s EU zakonodavstvom, poštivanje zajedničkih pravila koja se odnose na sigurnost zračnog prometa, zaštitu zračnog prometa, upravljanje zračnim prometom, područje socijalne usklađenosti te pitanja očuvanja i zaštite okoliša. ECAA Sporazum između Europske zajednice i trećih zemalja je model koji prevladava na unutarnjem tržištu Zajednice.

ECAA Sporazum sastoji se od dva dijela: mnogostranog i dvostranog. Mnogostrani dio je zajednički za sve države potpisnice, a sastoji se od 35 članaka koji uređuju uobičajene elemente svakog sporazuma i od četiri Dodatka, od kojih je Dodatak I najvažniji zato što sadrži popis uredbi i direktiva koji čine regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora i *acquis communautaire* u području civilnog zračnog prometa u EU. Dvostrani dio ECAA Sporazuma čini devet Protokola, sadržanih u Dodatku V koji svaki za sebe predstavljaju dvostrani sporazum između Europske zajednice i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu koji uređuje prijelazne odredbe za svaku odnosnu državu, uvažavajući njenu specifičnu situaciju, mogućnosti i potrebe. Dodaci i Protokoli čine sastavni dio ECAA Sporazuma.

Republika Hrvatska je potpisala ECAA Sporazum s ciljem potpunog harmoniziranja hrvatskog nacionalnog zakonodavstva u području zračnog prometa sa zakonodavstvom Europske unije, što je pak dio hrvatskog prihvatanja cjelokupnog europskog *acquis communitairea*. Sklopljenim ECAA Sporazumom Republika Hrvatska je sama sebi definirala faze prilagodbe, tj. hodogram i prioritete u usklađivanju svog zakonodavstva sa europskom regulativom u području zračnog prometa navedenom u Dodatku ECAA Sporazuma. Ovaj hodogram nije određen konkretnim vremenskim okvirima, ali daje jasan uvid u slijed zadanih aktivnosti koje Republici Hrvatskoj još predstoje. Kada stupi na snagu, ECAA Sporazum će biti ključni element političke i ekonomske integracije

zemalja jugoistočne Europe u Europsku uniju, a bit će uspostavljen i regulatorni okvir za kreiranje jedinstvenog zrakoplovnog tržišta na kojem će vrijediti visoki standardi sigurnosti i zaštite zračnog prometa, očuvanja okoliša i zaštite prava putnika.

Ratifikacijom ECAA Sporazuma ubrzava se ne samo postupak ispunjavanja obveza koje iz njega proizlaze već i obveza koje proizlaze iz procesa pregovora za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji. Opredjeljenost Republike Hrvatske za ispunjenje svih preuzetih obveza iz *acquis communautaire* koje se odnose na zračni promet, a što je i obveza preuzeta pristupanjem ECAA Sporazumu, potpuno je neupitna.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Ovim Zakonom potvrđuje se mnogostrani Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 - pročišćeni tekst i 55/01 – ispravak) postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Bitna pitanja koja su obuhvaćena ECAA Sporazumom odnose se na pristup tržištu i uz to vezana pitanja, sigurnost zračnog prometa, zaštitu zračnog prometa, upravljanje zračnim prometom, zaštitu i očuvanje okoliša, socijalne aspekte i zaštitu korisnika.

Nakon što se ECAA Sporazum počne u potpunosti primjenjivati, Republika Hrvatska će postići europske i suvremene standarde u području zračnog prometa, visoki stupanj sigurnosti odvijanja zračnog prometa i zaštite zračnog prometa, povećanje konkurentnosti hrvatskih operatora zrakoplova, pojednostavljenje postupaka u pripremi međunarodnog zračnog prometa (ukidanje pojedinačnih sporazuma i uvođenje „Community Designation“), pojednostavljenje upravljanja i kontrole odvijanja zračnog prometa (prihvatanje koncepta „Single European Sky“), ukidanje državnih potpora (izjednačavanje uvjeta poslovanja na tržištu), široku ponudu zrakoplovnih usluga (izravna korist za korisnike i gospodarstvo), društvenu svijest (briga za putnike i zaštita prava putnika u civilnom zračnom prometu po uzoru na europske standarde), dolazak novih znanja i tehnologije (know-how), visoki stupanj zaštite i očuvanja okoliša te ulaznica za punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Pristupanje ECAA Sporazumu je od primarne važnosti. Potvrđivanjem navedenog međunarodnog instrumenta Republika Hrvatska postaje dio suvremenog i uređenog sustava civilnog zračnog prometa gdje su sigurnost, zaštita i prava putnika pri samom vrhu prioriteta.

IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBA ZAKONA

Provedba ovoga Zakona ne zahtijeva osiguranje dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, broj 6/02 – pročišćeni tekst, 41/02, 91/03 i 58/04) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. Naime, budući da je skoro potvrđivanje ECAA Sporazuma najavljeno nekoliko puta u procesu priprema za otvaranje pregovora za pridruživanje EU te da je potvrđivanje jedan od koraka prema potpunom usklađivanju hrvatskog pravnog sustava sa pravnom stečevinom Europske unije, predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

VI. KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MNOGOSTRANOG SPORAZUMA IZMEĐU EUROPSKE ZAJEDNICE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, REPUBLIKE ALBANIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, REPUBLIKE BUGARSKE, REPUBLIKE HRVATSKE, BIVŠE JUGOSLAVENSKE REPUBLIKE MAKEDONIJE, REPUBLIKE ISLAND, REPUBLIKE CRNE GORE, KRALJEVINE NORVEŠKE, RUMUNJSKE, REPUBLIKE SRBIJE I MISIJE PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA NA KOSOVU O USPOSTAVI EUROPSKOG ZAJEDNIČKOG ZRAČNOG PROSTORA

Na temelju članka 18. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Narodne novine“, broj 28/96), a polazeći od članka 139. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 - pročišćeni tekst i 55/01 – ispravak), predlaže se pokretanje postupka za donošenje Zakona o potvrđivanju mnogostranog Sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora po hitnom postupku.

Nacrt Konačnog prijedloga Zakona o potvrđivanju mnogostranog Sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MNOGOSTRANOG SPORAZUMA IZMEĐU EUROPSKE ZAJEDNICE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, REPUBLIKE ALBANIJE, BOSNE I HERCEGOVINE, REPUBLIKE BUGARSKE, REPUBLIKE HRVATSKE, BIVŠE JUGOSLAVENSKE REPUBLIKE MAKEDONIJE, REPUBLIKE ISLAND, REPUBLIKE CRNE GORE, KRALJEVINE NORVEŠKE, RUMUNJSKE, REPUBLIKE SRBIJE I MISIJE PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA NA KOSOVU O USPOSTAVI EUROPSKOG ZAJEDNIČKOG ZRAČNOG PROSTORA

Članak 1.

Potvrđuje se mnogostrani Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora, potpisan u Luxembourg, dana 9. lipnja 2006., u izvorniku na službenim jezicima Europske zajednice i službenim jezicima drugih ugovornih strana.

Članak 2.

Tekst Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona u izvorniku na engleskom i hrvatskom jeziku glasi:

MULTILATERAL AGREEMENT
BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITY AND ITS MEMBER STATES,
THE REPUBLIC OF ALBANIA, BOSNIA AND HERZEGOVINA,
THE REPUBLIC OF BULGARIA, THE REPUBLIC OF CROATIA,
THE FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA,
THE REPUBLIC OF ICELAND, THE REPUBLIC OF MONTENEGRO,
THE KINGDOM OF NORWAY, ROMANIA, THE REPUBLIC OF SERBIA AND
THE UNITED NATIONS INTERIM ADMINISTRATION MISSION IN KOSOVO¹
ON THE ESTABLISHMENT OF
A EUROPEAN COMMON AVIATION AREA

THE KINGDOM OF BELGIUM,

THE CZECH REPUBLIC,

THE KINGDOM OF DENMARK,

THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,

THE REPUBLIC OF ESTONIA,

THE HELLENIC REPUBLIC,

THE KINGDOM OF SPAIN,

THE FRENCH REPUBLIC,

IRELAND,

THE ITALIAN REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF CYPRUS,

THE REPUBLIC OF LATVIA,

THE REPUBLIC OF LITHUANIA,

THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,

THE REPUBLIC OF HUNGARY,

MALTA,

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,

THE REPUBLIC OF AUSTRIA,

THE REPUBLIC OF POLAND,

THE PORTUGUESE REPUBLIC,

¹ Pursuant to UN Security Council Resolution 1244 of 10 June 1999.

THE REPUBLIC OF SLOVENIA,

THE SLOVAK REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF FINLAND,

THE KINGDOM OF SWEDEN,

THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND,

hereinafter referred to as "EC Member States", and

THE EUROPEAN COMMUNITY, hereinafter referred to as "the Community" or "the European Community", and

THE REPUBLIC OF ALBANIA,

BOSNIA AND HERZEGOVINA,

THE REPUBLIC OF BULGARIA,

THE REPUBLIC OF CROATIA,

THE FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA,

THE REPUBLIC OF ICELAND,

THE REPUBLIC OF MONTENEGRO,

THE KINGDOM OF NORWAY,

ROMANIA

THE REPUBLIC OF SERBIA, and

THE UNITED NATIONS INTERIM ADMINISTRATION IN KOSOVO,

all the abovementioned hereinafter referred to together as "the Contracting Parties".

RECOGNISING the integrated character of international civil aviation and desiring to create a European Common Aviation Area (ECAA) based on mutual market access to the air transport markets of the Contracting Parties and freedom of establishment, with equal conditions of competition, and respect of the same rules – including in the areas of safety, security, air traffic management, social harmonisation and environment;

CONSIDERING that the rules concerning the ECAA are to apply on a multilateral basis within the ECAA and therefore specific rules need to be defined in this respect;

AGREEING that it is appropriate to base the ECAA rules on the relevant legislation in force within the European Community, as laid down in Annex I to this Agreement, without prejudice to those contained in the Treaty Establishing the European Community;

RECOGNISING that full compliance with the ECAA rules entitle the Contracting Parties to reap the benefits from the ECAA, including market access;

BEARING IN MIND that compliance with the ECAA rules, including full market access, cannot be achieved in one step, but rather by means of a transition facilitated by specific arrangements of limited duration;

EMPHASISING that, subject to transitional arrangements where necessary, the rules concerning market access of air carriers should exclude limitations on frequencies, capacity, air routes, type of aircraft or similar restrictions under bilateral air transport agreements or arrangements, and that air carriers should not be required to enter into commercial agreements or similar arrangements as a condition to market access;

EMPHASISING that air carriers should be treated in a non-discriminatory manner regarding their access to air transport infrastructures especially where these infrastructures are limited;

BEARING IN MIND that Association Agreements between the European Communities and their Member States and certain other Contracting Parties as a matter of principle provide that, with a view to ensuring a coordinated development and progressive liberalisation of transport between the Parties to those Agreements as adapted to reciprocal commercial needs, the conditions of mutual market access in air transport should be dealt with by special agreements;

BEARING IN MIND the desire of each of the Associated Parties to make its laws on air transport and associated matters compatible with those of the European Community, including with regard to future legislative developments within the Community;

RECOGNISING the importance of technical assistance in this perspective;

RECOGNISING that the relations between the Community and the EC Member States and Norway and Iceland must continue to be governed by the European Economic Area Agreement;

DESIRING to allow for subsequent enlargement of the European Common Aviation Area;

RECALLING the negotiations between the European Community and the Associated Parties with a view to concluding Agreements on Certain Aspects of Air Services which will bring bilateral air service agreements between the EC Member States and the Associated Parties in line with European Community law,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

OBJECTIVES AND PRINCIPLES

ARTICLE 1

1. The aim of this Agreement is the creation of a European Common Aviation Area, hereinafter referred to as the ECAA. The ECAA shall be based on free market access, freedom of establishment, equal conditions of competition, and common rules including in the areas of safety, security, air traffic management, social and environment. For this purpose this Agreement sets out the rules applicable between the Contracting Parties under the conditions set out hereafter. These rules include the provisions laid down by the legislation specified in Annex I.

2. The provisions of this Agreement shall apply to the extent that they concern air transport or an associated matter mentioned in Annex I.

3. This Agreement consists of Articles, setting out the general functioning of the ECAA, hereinafter referred to as "the Main Agreement", of Annexes, of which Annex I contains the European Community legislation applicable between the Contracting Parties in the framework of the Main Agreement, and of Protocols, of which at least one for each Associated Party establishes the transitional arrangements applicable to it.

ARTICLE 2

1. For the purposes of this Agreement:

- (a) the term "Agreement" means the Main Agreement, its Annexes, the acts referred to in Annex I as well as its Protocols;
- (b) the term "Associated Party" means the Republic of Albania, Bosnia and Herzegovina, the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the former Yugoslav Republic of Macedonia, the Republic of Montenegro, Romania, the Republic of Serbia, or any other State or entity that shall have become a party to this Agreement pursuant to Article 32;
- (c) an "additional Associated Party" or "UNMIK" means the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo pursuant to UN Security Council Resolution 1244 of 10 June 1999;
- (d) the term "Contracting Party" means, concerning the Community and the EC Member States, the Community and the EC Member States, or the Community, or the EC Member States. The meaning to be attributed to this expression in each case is to be deduced from the relevant provisions of this Agreement and from the respective competences of the Community and the EC Member States as they follow from the EC Treaty;
- (e) the term "ECAA Partner" means an Associated Party, Norway or Iceland;
- (f) the term "EC Treaty" means the Treaty Establishing the European Community;
- (g) the term "EEA Agreement" means the Agreement on the European Economic Area and its Protocols and Annexes signed on 2 May 1992 and to which the European Community, its Member States, Iceland, Liechtenstein and Norway are parties;
- (h) the term "Association Agreement" means each of such Agreements establishing an association between the European Community, or between the European Community and its Member States, on the one hand, and the respective Associated Party, on the other hand;
- (i) the term "ECAA air carrier" means an air carrier, which is licensed as provided for by this Agreement in accordance with the provisions of the relevant acts specified in Annex I;
- (j) the term "Competent Civil Aviation Authority" means a government agency or entity that exercises a legal right to assess conformity of, to certify and control the use or sale of products or services or licences within a Contracting Party's jurisdiction and may take enforcement action to ensure that products or services marketed within its jurisdiction comply with legal requirements;

- (k) the term "Convention" means the Convention on International Civil Aviation, opened for signature at Chicago on 7 December 1944, and the amendments and Annexes thereto;
- (l) the term "SESAR" means the technical implementation of the Single European Sky which provides a coordinated and synchronised research, development and deployment of the new generations of ATM systems;
- (m) the term "ATM Master Plan" (Air Traffic Management Master Plan) means the starting point of SESAR;
- (n) the term "EC Member State" means a Member State of the European Community.

2. The use of the terms "country", "national", "nationals" or "territory" shall be without prejudice to the status of each Contracting Party under international law.

ARTICLE 3

The applicable provisions of Acts referred to or contained either in Annex I, adapted in accordance with Annex II, or in decisions of the Joint Committee shall be binding upon the Contracting Parties and be, or be made, part of their internal legal order as follows:

- (a) an act corresponding to a European Community Regulation shall be made part of the internal legal order of the Contracting Parties;
- (b) an act corresponding to a European Community Directive shall leave to the authorities of the Contracting Parties the choice of form and method of implementation.

ARTICLE 4

The Contracting Parties shall take all appropriate measures, whether general or particular, to ensure fulfilment of the obligations arising out of this Agreement and shall abstain from any measure which could jeopardise the attainment of the objectives of this Agreement.

ARTICLE 5

The provisions of this Agreement shall not affect the relations between the Contracting Parties of the EEA Agreement.

NON-DISCRIMINATION

ARTICLE 6

Within the scope of this Agreement, and without prejudice to any special provisions contained therein, any discrimination on grounds of nationality shall be prohibited.

RIGHT OF ESTABLISHMENT

ARTICLE 7

Within the scope and conditions of this Agreement and without prejudice to the provisions of the relevant acts specified in Annex I, there shall be no restrictions on the freedom of establishment of nationals of an EC Member State or an ECAA Partner in the territory of any of them. Freedom of

establishment shall include the right to take up and pursue activities as self-employed persons and to set up and manage undertakings, in particular companies or firms under the conditions laid down for its own nationals by the law of the country where such establishment is effected. This shall also apply to the setting up of agencies, branches or subsidiaries by nationals of any EC Member State or ECAA Partner established in the territory of any of them.

ARTICLE 8

1. Within the scope of this Agreement and without prejudice to the provisions of the relevant acts specified in Annex I, companies or firms constituted or organised in accordance with the law of an EC Member State or an ECAA Partner and having their principal place of business within the ECAA shall be treated in the same way as natural persons who are nationals of EC Member States or ECAA Partners.

2. The terms "companies or firms" mean companies or firms constituted under civil or commercial law, including cooperative societies, and other legal persons governed by public or private law, except those which are non-profit-making.

ARTICLE 9

1. The provisions of Articles 7 and 8 shall not apply to activities which, in the territory of any Contracting Party, are connected, even occasionally, with the exercise of official authority.

2. The provisions of Articles 7 and 8 and measures taken in pursuance thereof shall not prejudice the applicability of provisions laid down by law, regulation or administrative action of the Contracting Parties regarding entry, residence and employment or providing for special treatment for foreign nationals on grounds of public policy, public security or public health.

ARTICLE 10

1. Without prejudice to more favourable provisions in existing agreements and within the scope of this Agreement, the Contracting Parties shall abolish quantitative restrictions and measures having an equivalent effect on transfers of equipment, supplies, spare parts, and other devices when they are necessary for an ECAA air carrier to continue to provide air transport services under the conditions foreseen by this Agreement.

2. The obligation referred to in paragraph 1 shall not preclude the Contracting Parties from prohibiting or imposing restrictions on such transfers justified on the grounds of public policy or public security, of the protection of health and life of humans, animals or plants, or of the protection of intellectual, industrial and commercial property. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between the Contracting Parties.

AVIATION SAFETY

ARTICLE 11

1. The Contracting Parties shall put in place the appropriate means to ensure that aircraft registered in one Contracting Party, when landing at airports in another Contracting Party, comply with international safety standards established pursuant to the Convention and shall be subject to ramp inspections by the authorised representatives of that other Contracting Party, on board and around the aircraft to check both the validity of the aircraft documents and those of its crew and the apparent condition of the aircraft and its equipment.

2. A Contracting Party may request consultations at any time concerning the safety standards maintained by another Contracting Party in areas other than those covered by the acts referred to in Annex I.
3. Nothing in this Agreement shall be construed so as to limit the authority of a Competent Civil Aviation Authority to take all appropriate and immediate measures whenever it ascertains that a product or a service may:
 - (i) fail to satisfy the minimum standards which may be established pursuant to the Convention, or
 - (ii) give rise to serious concerns – established through an inspection referred to in paragraph 1 – that an aircraft or the operation of an aircraft does not comply with the minimum standards established pursuant to the Convention, or
 - (iii) give rise to serious concerns that there is a lack of effective maintenance and administration of minimum standards established pursuant to the Convention.
4. Where a Competent Civil Aviation Authority takes action under paragraph 3, it shall promptly inform the Competent Civil Aviation Authorities of the other Contracting Parties of taking such action, providing reasons for its action.
5. Where measures taken pursuant to paragraph 3 are not discontinued even though the basis for taking them has ceased to exist, any Contracting Party may refer the matter to the Joint Committee.
6. Any amendments to national law with respect to the status of the Competent Civil Aviation Authority shall be notified by the Contracting Party concerned to the other Contracting Parties.

AVIATION SECURITY

ARTICLE 12

1. In order to safeguard civil aviation against acts of unlawful interference, the Contracting Parties shall ensure that the common basic standards and the compliance monitoring mechanisms on aviation security as contained in Annex I are applied to any airport located in their territories, in accordance with the relevant provisions referred to in that Annex.
2. The Contracting Parties shall provide upon request all necessary assistance to each other to prevent acts of unlawful seizure of civil aircraft and other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports and air navigation facilities, and any other threat to the security of civil aviation.
3. When an incident or threat of an incident of unlawful seizure of civil aircraft or other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports or air navigation facilities occurs, the Contracting Parties shall assist each other by facilitating communications and other appropriate measures intended to terminate rapidly and safely such incident or threat thereof.
4. An Associated Party may be subjected to a European Commission inspection in accordance with the relevant European Community legislation as referred to in Annex I, and it may be required to participate in European Commission inspections in other Contracting Parties.

AIR TRAFFIC MANAGEMENT

ARTICLE 13

1. The Contracting parties shall cooperate in the field of air traffic management with a view to extending the Single European Sky to the ECAA in order to enhance current safety standards and overall efficiency of general air traffic standards in Europe, to optimise capacity and to minimise delays.
2. With a view to facilitating the application of the Single European Sky legislation in their territories,
 - the Associated Parties, within the limits of their respective competences, shall at the earliest opportunity take the necessary measures to adjust their air traffic management institutional structures to the Single European Sky, in particular by designating or establishing pertinent national supervisory bodies at least functionally independent of air navigation service providers,
 - the European Community shall associate the Associated Parties with any operational initiative in the fields of air navigation services, airspace and interoperability that stem from the Single European Sky, in particular through an early involvement of the relevant Contracting Parties' efforts to establish functional airspace blocks.
3. The European Community shall see to it that the Associated Parties are fully associated with the development of an ATM Master Plan within the SESAR programme of the Commission.

COMPETITION

ARTICLE 14

1. Within the scope of this Agreement the provisions of Annex III shall apply. Where rules on competition and state aid are included in other agreements between two or more Contracting Parties, such as Association Agreements, these rules shall apply between those Parties.
2. Articles 15, 16 and 17 shall not apply with respect to the provisions in Annex III.

ENFORCEMENT

ARTICLE 15

1. Without prejudice to paragraphs 2 and 3, each Contracting Party shall ensure that the rights which devolve from this Agreement, and in particular from the acts specified in Annex I, may be invoked before national courts.
2. In cases which may affect actual or potential air services to be authorised under this Agreement, the European Community institutions shall enjoy the powers specifically granted to them under the provisions of the acts referred to or contained in Annex.
3. All questions concerning the legality of decisions taken by European Community institutions under this Agreement, in particular under the acts specified in Annex I, shall be of the exclusive competence of the Court of Justice of the European Communities, hereinafter referred to as "the Court of Justice".

INTERPRETATION

ARTICLE 16

1. Insofar as the provisions of this Agreement and the provisions of the acts specified in Annex I are identical in substance to corresponding rules of the EC Treaty and to acts adopted pursuant to the EC Treaty, those provisions shall, in their implementation and application, be interpreted in conformity with the relevant rulings and decisions of the Court of Justice and the European Commission given before the date of signature of this Agreement. The rulings and decisions given after the date of signature of this Agreement shall be communicated to the other Contracting Parties. At the request of one of the Contracting Parties, the implications of such later rulings and decisions shall be determined by the Joint Committee in view of ensuring the proper functioning of this Agreement. Existing interpretations shall be communicated to the ECAA Partners prior to the date of signature of this Agreement. Decisions taken by the Joint Committee under this procedure shall be in conformity with the case law of the Court of Justice.

2. When a question of interpretation of this Agreement, of the provisions of the acts specified in Annex I or of acts adopted in pursuance thereof identical in substance to corresponding rules of the EC Treaty and to acts adopted pursuant to the EC Treaty, arises in a case pending before a court or tribunal of an ECAA Partner, the court or tribunal shall ask, if it considers this necessary to enable it to give a judgement and in accordance with Annex IV, the Court of Justice to decide on the question. An ECAA Partner may, by decision and in accordance with Annex IV, stipulate the extent to which, and according to what modalities, its courts and tribunals are to apply this provision. Such a decision shall be notified to the depositary and the Court of Justice. The depositary shall inform the other Contracting Parties.

3. Where, in accordance with paragraph 2, a court of a Contracting Party against whose decisions there is no judicial remedy under national law is not able to make a referral to the Court of Justice, any judgement of such court shall be transmitted by the Contracting Party concerned to the Joint Committee which shall act so as to preserve the homogeneous interpretation of this Agreement. If the Joint Committee, within two months after a difference between the case law of the Court of Justice and a judgement of a court of such a Contracting Party has been brought before it, has not succeeded in preserving the homogeneous interpretation of this Agreement, the procedures laid down in Article 20 may be applied.

NEW LEGISLATION

ARTICLE 17

1. This Agreement shall be without prejudice to the right of each Contracting Party, subject to compliance with the principle of non-discrimination and the provisions of this Article and of Article 18(4) to unilaterally adopt new legislation or amend its existing legislation in the field of air transport or an associated area mentioned in Annex I. The Associated Parties shall not adopt any such legislation unless it is in accordance with this Agreement.

2. As soon as a Contracting Party has adopted new legislation or an amendment to its legislation it shall inform the other Contracting Parties via the Joint Committee not later than one month after its adoption. Upon the request of any Contracting Party, the Joint Committee shall within two months thereafter hold an exchange of views on the implications of such new legislation or amendment for the proper functioning of this Agreement.

3. The Joint Committee shall:
 - (a) either adopt a decision revising Annex I so as to integrate therein, if necessary on a basis of reciprocity, the new legislation or amendment in question; or
 - (b) adopt a decision to the effect that the new legislation or amendment in question is to be regarded as in accordance with this Agreement; or
 - (c) decide on any other measures to safeguard the proper functioning of this Agreement.
4. As regards the legislation which has been adopted between the signing of this Agreement and its entry into force and of which the other Contracting Parties have been informed, the date of referral shall be taken as the date on which the information was received. The date on which the Joint Committee reaches a decision may not be earlier than sixty days after the entry into force of this Agreement.

JOINT COMMITTEE

ARTICLE 18

1. A Joint Committee is hereby established which shall be responsible for the administration of this Agreement and shall ensure its proper implementation, without prejudice to Article 15(2) and (3) and Articles 21 and 22. For this purpose it shall make recommendations and take decisions in the cases provided for in this Agreement. The decisions of the Joint Committee shall be put into effect by the Contracting Parties in accordance with their own rules.
2. The Joint Committee shall consist of representatives of the Contracting Parties.
3. The Joint Committee shall act by unanimity. However, the Joint Committee may decide to lay down a majority voting procedure for certain specific issues.
4. For the purpose of the proper enforcement of this Agreement, the Contracting Parties shall exchange information, inter alia, on new legislation or decisions that are relevant for this Agreement, and, at the request of any Party, shall hold consultations within the Joint Committee, including on social issues.
5. The Joint Committee shall adopt its rules of procedure.
6. An ECAA Partner or the European Community and its Member States shall preside in turn over the Joint Committee in accordance with the arrangements to be laid down in its rules of procedure.
7. The chairman of the Joint Committee shall convene its meetings at least once a year in order to review the general functioning of this Agreement and, whenever special circumstances so require, at the request of a Contracting Party. The Joint Committee shall keep under constant review the development of the case law of the Court of Justice. To this end the European Community shall transmit to the ECAA Partners all judgements of the Court of Justice relevant for the functioning of this Agreement. The Joint Committee shall act within three months so as to preserve the homogeneous interpretation of this Agreement.
8. The Joint Committee may decide to set up any working party that can assist it in carrying out its duties.

ARTICLE 19

1. A decision of the Joint Committee shall be binding upon the Contracting Parties. Whenever a decision taken by the Joint Committee contains a requirement for action to be taken by a Contracting Party, the said Party shall take the necessary measures and inform the Joint Committee thereof.
2. The decisions of the Joint Committee shall be published in the Official Journals of the European Union and of the ECAA Partners. Each decision shall state the date of its implementation by the Contracting Parties and any other information likely to concern economic operators.

DISPUTE SETTLEMENT

ARTICLE 20

1. The Community, acting together with the EC Member States, or an ECAA Partner may bring a matter under dispute which concerns the application or interpretation of this Agreement before the Joint Committee, except where specific procedures are set out in this Agreement.
2. When a dispute has been brought before the Joint Committee under paragraph 1, immediate consultations shall be held between the parties to the dispute. In cases where the European Community is not a party to the dispute, a Community representative may be invited to the consultations by one of the parties to the dispute. The parties to the dispute may draw up a proposal for a solution which shall immediately be submitted to the Joint Committee. Decisions taken by the Joint Committee under this procedure shall respect the case law of the Court of Justice.
3. If the Joint Committee after four months from the date when the matter was brought before it has not succeeded to take a decision resolving the dispute, the parties to the dispute may refer it to the Court of Justice whose decision shall be final and binding. The modalities according to which such referrals may be made to the Court of Justice are set out in Annex IV.
4. If the Joint Committee does not within four months take a decision on an issue which has been referred to it, the Contracting Parties may take appropriate safeguard measures in accordance with Articles 21 and 22 for a period not exceeding six months. After this period each Contracting Party may denounce this Agreement with immediate effect. A Contracting Party shall not take safeguard measures on a matter which has been referred to the Court of Justice in accordance with this Agreement, except in cases defined in Article 11(3) or in compliance with mechanisms provided for in individual acts specified in Annex I.

SAFEGUARD MEASURES

ARTICLE 21

Without prejudice to Article 11(3) and the safety and security assessments mentioned in the Protocols to this Agreement, safeguard measures shall be restricted with regard to their scope and duration to what is strictly necessary in order to remedy the situation. Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of this Agreement.

ARTICLE 22

1. A Contracting Party which is considering taking safeguard measures shall notify the other Contracting Parties of its intention through the Joint Committee and shall provide all relevant information.
2. The Contracting Parties shall immediately enter into consultations in the Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.
3. Without prejudice to Article 11(3), the Contracting Party concerned may not take safeguard measures until one month has elapsed after the date of notification under paragraph 1, unless the consultation procedure under paragraph 2 has been concluded before the expiration of the said time limit.
4. The Contracting Party concerned shall without delay notify the Joint Committee of the measures taken and shall provide all relevant information.

DISCLOSURE OF INFORMATION

ARTICLE 23

The representatives, delegates and experts of the Contracting Parties, as well as officials and other servants acting under this Agreement, shall be required, even after their duties have ceased, not to disclose information covered by the obligation of professional confidentiality, in particular information about undertakings, their business relations or their cost components.

THIRD COUNTRIES AND INTERNATIONAL ORGANISATIONS

ARTICLE 24

1. The Contracting Parties shall consult with each other in the framework of the Joint Committee at the request of any Contracting Party, in accordance with the procedures laid out in Articles 25 and 26,
 - (a) on air transport questions dealt with in international organisations; and
 - (b) on various aspects of possible developments in relations between Contracting Parties and third countries in air transport, and on the functioning of the significant elements of bilateral or multilateral agreements concluded in this field.
2. The consultations provided for in paragraph 1 shall be held within one month of the request and in urgent cases as soon as possible.

ARTICLE 25

1. The main aims of the consultations provided for in Article 24(1)(a) shall be:
 - (a) to determine jointly whether the questions raise problems of common interest; and
 - (b) depending upon the nature of such problems:

- to consider jointly whether the Contracting Parties' action within the international organisations concerned should be coordinated, or
- to consider jointly any other approach which might be appropriate.

2. The Contracting Parties shall as soon as possible exchange any information of relevance to the aims provided for in paragraph 1.

ARTICLE 26

The main aims of the consultations provided for in Article 24(1)(b) shall be to examine the relevant issues and to consider any approach which might be appropriate.

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS

ARTICLE 27

1. Protocols I to IX establish the transitional arrangements and corresponding periods applying between the European Community and the EC Member States, on the one hand, and the Associated Party concerned, on the other hand. In the relationship between Norway or Iceland and an Associated Party the same conditions shall apply as between the European Community and the EC Member States, on the one hand, and the Associated Party concerned, on the other hand.

2. During the transitional periods referred to in paragraph 1 the relevant elements of the air transport regime between two Associated Parties shall be determined on the basis of the more restrictive of the two Protocols referring to the Associated Parties in question.

3. The gradual transition of each Associated Party to the full application of the ECAA shall be subject to assessments. The assessments shall be carried out by the European Community in cooperation with the Associated Party concerned. When an Associated Party is satisfied that the conditions for completing a transitional period as set out in the relevant Protocol have been fulfilled, it shall inform the European Community that an assessment should be carried out.

4. If the European Community determines that the conditions are fulfilled it shall inform the Joint Committee and decide thereafter that the Associated Party concerned qualifies for passing to the next transitional period or for full inclusion in the European Common Aviation Area as the case may be.

5. If the European Community determines that the conditions are not fulfilled it shall so report to the Joint Committee. The Community shall recommend to the Associated Party concerned specific improvements and determine an implementing period within which these improvements can reasonably be implemented. Before the end of the implementing period a second and, if necessary, further assessments shall be made whether the recommended improvements have effectively and satisfactorily been implemented.

RELATIONSHIP WITH BILATERAL AIR TRANSPORT AGREEMENTS
AND ARRANGEMENTS

ARTICLE 28

1. The provisions of this Agreement shall prevail over the relevant provisions of bilateral air transport agreements and/or arrangements in force between the Associated Parties on the one hand and the European Community, an EC Member State, Norway or Iceland on the other hand, as well as between Associated Parties.
2. Notwithstanding paragraph 1, during the transitional periods referred to in Article 27, the provisions concerning ownership, traffic rights, capacity, frequencies, type or change of aircraft, code-sharing and pricing of a bilateral agreement or arrangement in force between an Associated Party and the European Community, an EC Member State, Norway or Iceland or between two Associated Parties shall apply between the Parties thereto if such bilateral agreement and/or arrangement is more flexible, in terms of freedom for the air carriers concerned, than the provisions of the applicable Protocol with respect to the Associated Party concerned.
3. A dispute between an Associated Party and another Contracting Party as to whether the provisions of the Protocol with respect to the Associated Party concerned or the bilateral agreements and/or arrangements are, in view of the full application of the ECAA, more flexible shall be settled in the framework of the dispute settlement mechanism provided for in Article 20. Disputes on how to determine the relationship between conflicting Protocols shall be settled in the same way.

ENTRY INTO FORCE, REVIEW, TERMINATION AND OTHER PROVISIONS

ARTICLE 29

Entry into force

1. This Agreement shall be subject to ratification or approval by the signatories in accordance with their own procedures. Instruments of ratification or approval shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Union (depository), which shall notify all other signatories as well as the International Civil Aviation Organisation thereof.
2. This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date of deposit of the instruments of ratification or approval by the European Community and the EC Member States and at least one Associated Party. For each signatory which ratifies or approves this agreement after such date, it shall enter into force on the first day of the second month following the deposit by such signatory of its instrument of ratification or approval.
3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2, the European Community and its Member States and at least one Associated Party, may decide to apply provisionally this Agreement among themselves from the date of signature, in accordance with the application of domestic law, by notifying the depository which shall notify the other Contracting Parties thereof.

ARTICLE 30

Review

This Agreement shall be reviewed at the request of any Contracting Party and at any event five years after its entry into force.

ARTICLE 31

Termination

1. Each Contracting Party may denounce this Agreement by notifying the depository, which shall notify this termination to the other Contracting Parties as well as the International Civil Aviation Organisation. If this Agreement is denounced by the European Community and the EC Member States it shall cease to be in force one year after the date of notification. If this Agreement is denounced by any other Contracting Party it shall cease to be in force only with respect to such Contracting Party one year after the date of notification. However, air services operated at the date of expiry of this Agreement may continue until the end of the International Air Transport Association (IATA) scheduling season into which that date of expiry falls.
2. Upon accession to the European Union of an Associated Party, that Party shall automatically cease to be an Associated Party under this Agreement and shall instead become an EC Member State.
3. This Agreement shall cease to be in force or be suspended with respect to an Associated Party if the corresponding Association Agreement ceases to be in force or is suspended.

ARTICLE 32

Enlargement of the ECAA

The European Community may ask any State or entity which is prepared to make its laws on air transport and associated matters compatible with those of the Community, and with which the Community has established or is establishing a framework of close economic cooperation, such as an Association Agreement, to participate in the ECAA. To this end, the Contracting Parties shall amend this Agreement accordingly.

ARTICLE 33

Gibraltar airport

1. The application of this Agreement to Gibraltar airport is understood to be without prejudice to the respective legal positions of the Kingdom of Spain and the United Kingdom with regard to the dispute over sovereignty over the territory in which the airport is situated.
2. The application of this Agreement to Gibraltar airport shall be suspended until the arrangements in the Joint Declaration made by the Foreign Ministers of the Kingdom of Spain and the United Kingdom on 2 December 1987 enter into operation.

ARTICLE 34

Languages

This Agreement is drawn up in a single original in the official languages of the institutions of the European Union and of the Contracting Parties other than the European Community and its Member States, each of these texts being equally authentic.

In WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorised thereto, have signed this Agreement:

ANNEX I

RULES APPLICABLE TO CIVIL AVIATION

The "Applicable provisions" of the following European Community acts shall be applicable in accordance with the Main Agreement and Annex II on horizontal adaptations unless otherwise specified in this Annex or in Protocols I to IX thereafter. Where necessary, specific adaptations for each individual act are set out hereafter:

A. Market access and ancillary issues

No 2407/92

Council Regulation (EEC) No 2407/92 of 23 July 1992 on licensing of air carriers
Applicable provisions: Articles 1 to 18 and the Annex except for the reference in Article 13(3) to Article 226 (ex 169) of the EC Treaty

No 2408/92

Council Regulation (EEC) No 2408/92 of 23 July 1992 on access for Community air carriers to intra-Community air routes

as amended or adapted by

- Article 29 of the Act concerning the conditions of accession of the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden;
- the decision of the EEA Joint Committee No 7/94 of 21 March 1994 amending Protocol 47 and certain Annexes to the EEA Agreement;

- Article 20 of the Act concerning the conditions of accession of the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Cyprus, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded, hereinafter referred to as "the 2003 Act of Accession".

Applicable provisions: Articles 1 to 15 and Annexes I, II and III

No 2409/92

Council Regulation (EEC) No 2409/92 of 23 July 1992 on fares and rates for air services
Applicable provisions: Articles 1 to 10

No 95/93

Council Regulation (EEC) No 95/93 of 18 January 1993 on common rules for the allocation of slots at Community airports

as amended by

- Regulation (EC) No 894/2002 of the European Parliament and of the Council of 27 May 2002 amending Council Regulation (EEC) No 95/93
- Regulation (EC) No 1554/2003 of the European Parliament and of the Council of 22 July 2003 amending Council Regulation (EEC) No 95/93
- Regulation (EC) No 793/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 amending Council Regulation (EEC) No 95/93

Applicable provisions: Articles 1 to 12, and 14a(2)

As regards the application of Article 12(2), the term "the Commission" shall read "the Joint Committee".

No 96/67

Council Directive 96/67/EC of 15 October 1996 on access to the groundhandling market at Community airports

Applicable provisions: Articles 1 to 25 and Annex

As regards the application of Article 10, the term "Member States" shall read "EC Member States".
As regards the application of Article 20(2), the term "the Commission" shall read "the Joint Committee".

No 785/2004

Regulation (EC) No 785/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on insurance requirements for air carriers and aircraft operators

Applicable provisions: Articles 1 to 8, and 10(2)

B. Air Traffic Management

No 549/2004

Regulation (EC) No 549/2004 of the European Parliament and of the Council of 10 March 2004 laying down the framework for the creation of the single European sky (the framework Regulation)

Applicable provisions: Articles 1 to 4, 6, and 9 to 14

No 550/2004

Regulation (EC) No 550/2004 of the European Parliament and of the Council of 10 March 2004 on the provision of air navigation services in the single European sky (the service provision Regulation)

Applicable provisions: Articles 1 to 19, Annexes I and II

No 551/2004

Regulation (EC) No 551/2004 of the European Parliament and of the Council of 10 March 2004 on the organisation and use of the airspace in the single European sky (the airspace Regulation)

Applicable provisions: Articles 1 to 11

No 552/2004

Regulation (EC) No 552/2004 of the European Parliament and of the Council of 10 March 2004 on the interoperability of the European Air Traffic Management network (the interoperability Regulation)

Applicable provisions: Articles 1 to 12, Annexes I to V

No 2096/2005

Commission Regulation (EC) No 2096/2005 of 20 December 2005 laying down common requirements for the provision of air navigation services

Applicable provisions: Articles 1 to 9, Annexes I to V

No 2150/2005

Commission Regulation (EC) No 2150/2005 of 23 December 2005 laying down common rules for the flexible use of airspace

Applicable provisions: Articles 1 to 9, Annex

C. Aviation Safety

No 3922/91

Council Regulation (EEC) No 3922/91 of 16 December 1991 on the harmonisation of technical requirements and administrative procedures in the field of civil aviation as amended by:

- Commission Regulation (EC) No 2176/96 of 13 November 1996 amending to scientific and technical progress Council Regulation (EEC) No 3922/91
- Commission Regulation (EC) No 1069/1999 of 25 May 1999 adapting to scientific and technical progress Council Regulation (EEC) No 3922/91
- Commission Regulation (EC) No 2871/2000 of 28 December 2000 adapting to scientific and technical progress Council Regulation (EEC) 3922/91 on the harmonisation of technical requirements and administrative procedures in the field of civil aviation
- Regulation (EC) No 1592/2002 of the European Parliament and of the Council of 15 July 2002 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency

Applicable provisions: Articles 1 to 10, 12 to 13 with the exception of Article 4(1) and Article 8(2) (second sentence), Annexes I to III

As regards the application of Article 12, "Member States" shall read "EC Member States".

No 94/56

Council Directive 94/56/EC of 21 November 1994 establishing the fundamental principles governing the investigations of civil aviation accidents and incidents

Applicable provisions: Articles 1 to 12

As regards the applications of Articles 9 and 12, the term "the Commission" shall read "all other ECAA Contracting Parties".

No 1592/2002

Regulation (EC) No 1592/2002 of the European Parliament and of the Council of 15 July 2002 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency as amended by:

- Regulation (EC) No 1643/2003 of the European Parliament and of the Council of 22 July 2003 amending Regulation (EC) No 1592/2002
- Commission Regulation (EC) No 1701/2003 of 24 September 2003 adapting Article 6 of Regulation (EC) No 1592/2002

Applicable provisions: Articles 1 to 57, Annexes I and II

No 2003/42

Directive 2003/42/EC of the European Parliament and the Council of 13 June 2003 on occurrence reporting in civil aviation

Applicable provisions: Articles 1 to 11, Annexes I and II

No 1702/2003

Commission Regulation (EC) No 1702/2003 of 24 September 2003 laying down implementing rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organisations as amended by:

- Commission Regulation (EC) No 381/2005 of 7 March 2005 amending Regulation (EC) No 1702/2003

Applicable provisions: Articles 1 to 4, Annex. The transitional periods referred to in this Regulation shall be determined by the Joint Committee.

No 2042/2003

Commission Regulation (EC) No 2042/2003 of 20 November 2003 on the continuing airworthiness of aircraft and aeronautical products, parts and appliances, and on the approval of organisations and personnel involved in these tasks

Applicable provisions: Articles 1 to 6, Annexes I to IV

No 104/2004

Commission Regulation (EC) No 104/2004 of 22 January 2004 laying down rules on the organisation and composition of the Board of Appeal of the European Aviation Safety Agency

Applicable provisions: Articles 1 to 7 and Annex

No 488/2005

Commission Regulation (EC) No 488/2005 of 21 March 2005 on the fees and charges levied by the European Aviation Safety Agency

No 2111/2005

Regulation (EC) No 2111/2005 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2005 on the establishment of a Community list of air carriers subject to an operating ban within the Community and on informing air transport passengers of the identity of the operating air carrier, and repealing Article 9 of Directive 2004/36/EC

Applicable provisions: Articles 1 to 13, Annex

D. Aviation Security

No 2320/2002

Regulation (EC) No 2320/2002 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 establishing common rules in the field of civil aviation security

as amended by:

- Regulation (EC) No 849/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 amending Regulation (EC) No 2320/2002

Applicable provisions: Articles 1 to 12 and Annex

No 622/2003

Commission Regulation (EC) No 622/2003 of 4 April 2003 laying down measures for the implementation of the common basic standards on aviation security

as amended by:

- Commission Regulation (EC) No 68/2004 of 15 January 2004 amending Regulation (EC) No 622/2003
- Commission Regulation (EC) No 781/2005 of 24 May 2005 amending Regulation (EC) No 622/2003
- Commission Regulation (EC) No 857/2005 of 6 June 2005 amending Regulation (EC) No 622/2003

Applicable provisions: Articles 1 to 5 and Annex

No 1217/2003

Commission Regulation (EC) No 1217/2003 of 4 July 2003 laying down common specifications for national civil aviation security quality control programmes

Applicable provisions: Articles 1 to 11, Annexes I and II

No 1486/2003

Commission Regulation (EC) No 1486/2003 of 22 August 2003 laying down procedures for conducting Commission inspections in the field of civil aviation security

Applicable provisions: Articles 1 to 16

No 1138/2004

Commission Regulation (EC) No 1138/2004 of 21 June 2004 establishing a common definition of critical parts of security restricted areas at airports

Applicable provisions: Articles 1 to 8

E. Environment

No 89/629

Council Directive 89/629/EEC of 4 December 1989 on the limitation of noise emission from civil subsonic jet aeroplanes.

Applicable provisions: Articles 1 to 8

No 92/14

Council Directive 92/14/EEC of 2 March 1992 on the limitation of the operation of aeroplanes covered by Part II, Chapter 2, Volume 1 of Annex 16 of the Convention of International Civil Aviation, second edition (1988)

as amended by:

- Council Directive 98/20/EC of 30 March 1998 amending Directive 92/14/EEC
- Commission Directive 1999/28/EC of 21 April 1999 amending the Annex to Council Directive 92/14/EEC
- Commission Regulation (EC) No 991/2001 of 21 May 2001 amending the Annex to Council Directive 92/14/EEC

Applicable provisions: Articles 1 to 11 and Annex

No 2002/30

Directive 2002/30/EC of the European Parliament and of the Council of 26 March 2002 on the establishment of rules and procedures with regard to the introduction of noise-related operating restrictions at Community airports

As amended or adapted by the 2003 Act of Accession

Applicable provisions: Articles 1 to 15, Annexes I and II

No 2002/49

Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of environmental noise

Applicable provisions: Articles 1 to 16, Annexes I to VI

F. Social Aspects

No 1989/391

Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work

Applicable provisions: Articles 1 to 16, and 18-19

No 2003/88

Directive 2003/88/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time

Applicable provisions: Articles 1 to 19, 21 to 24 and 26 to 29

No 2000/79

Council Directive 2000/79/EC of 27 November 2000 concerning the European Agreement on the Organisation of Working Time of Mobile Workers in Civil Aviation concluded by the Association of European Airlines (AEA), the European Transport Workers' Federation (ETF), the European Cockpit Association (ECA), the European Regions Airline Association (ERA) and the International Air Carrier Association (IACA)

Applicable provisions: Articles 1 to 5

G. Consumer protection

No 90/314

Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours

Applicable provisions: Articles 1 to 10

No 92/59

Council Directive 92/59/EEC of 29 June 1992 on general product safety

Applicable provisions: Articles 1 to 19

No 93/13

Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts

Applicable provisions: Articles 1 to 10 and Annex

As regards the application of Article 10, the term "the Commission" shall read "all other ECAA Contracting Parties".

No 95/46

Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data

Applicable provisions: Articles 1 to 34

No 2027/97

Council Regulation (EC) No 2027/97 of 9 October 1997 on air carrier liability in the event of accidents

as amended by:

- Regulation (EC) No 889/2002 of the European Parliament and of the Council of 13 May 2002 amending Council Regulation (EC) No 2027/97

Applicable provisions: Articles 1 to 8

No 261/2004

Regulation (EC) No 261/2004 of the European Parliament and of the Council of 11 February 2004 establishing common rules on compensation and assistance to passengers in the event of denied boarding and of cancellation or long delay of flights, and repealing Regulation (EEC) No 295/91

Applicable provisions: Articles 1 to 17

H. Other legislation

No 2299/1989

Council Regulation (EEC) No 2299/1989 of 24 July 1989 on a code of conduct for computer reservation systems

as amended by:

- Council Regulation (EEC) No 3089/93 of 29 October 1993 amending Regulation (EEC) No 2299/89
- Council Regulation (EC) No 323/1999 of 8 February 1999 amending Regulation (EEC) No 2299/89

Applicable provisions: Articles 1 to 22 and Annex

No 91/670

Council Directive No 91/670/EEC of 16 December 1991 on mutual acceptance of personnel licences for the exercise of functions in civil aviation

Applicable provisions: Articles 1 to 8 and Annex

No 3925/91

Council Regulation (EEC) No 3925/91 of 19 December 1991 concerning the elimination of controls and formalities applicable to the cabin and hold baggage of persons taking an intra-Community flight and the baggage of persons making an intra-Community sea crossing

Applicable provisions: Articles 1 to 5

No 437/2003

Regulation (EC) No 437/2003 of the European Parliament and of the Council of 27 February 2003 on statistical returns in respect of the carriage of passengers, freight and mail by air

as amended by:

- Commission Regulation (EC) No 1358/2003 of 31 July 2003 implementing and amending Regulation (EC) No 437/2003 of the European Parliament and of the Council

Applicable provisions: Articles 1 to 11, Annexes I and II

No 1358/2003

Commission Regulation (EC) No 1358/2003 of 31 July 2003 implementing Regulation (EC) No 437/2003 of the European Parliament and of the Council on statistical returns in respect of the carriage of passengers, freight and mail by air and amending Annexes I and II thereto

Applicable provisions: Articles 1 to 4, Annexes I to III

No 2003/96

Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity

Applicable provisions: Article 14(1)(b) and (2)

Horizontal adaptations and certain procedural rules

The provisions of the acts specified in Annex I shall be applicable in accordance with the Agreement and points 1 to 4 of this Annex, unless otherwise provided in Annex I. The specific adaptations necessary for individual acts are set out in Annex I.

This Agreement shall be applicable in accordance with the procedural rules set out in points 5 and 6 of this Annex.

1. INTRODUCTORY PARTS OF THE ACTS

The preambles of the acts specified are not adapted for the purposes of this Agreement. They are relevant to the extent necessary for the proper interpretation and application, within the framework of this Agreement, of the provisions contained in such acts.

2. SPECIFIC TERMINOLOGY OF THE ACTS

The following terms used by the acts specified in Annex I shall read as follows:

- (a) the term "Community" shall read "European Common Aviation Area";
- (b) the terms "Community law", "Community legislation", "Community instruments" and "EC Treaty" shall read "ECAA Agreement";
- (c) the term "Community airport" shall read "airport located in the European Common Aviation Area";
- (d) the term "Official Journal of the European Communities" or "Official Journal of the European Union" shall read "Official Journals of the Contracting Parties";
- (e) the term "Community air carrier" shall read "ECAA air carrier".

3. REFERENCES TO MEMBER STATES

Without prejudice to point 4 of this Annex, whenever acts specified in Annex I contain references to "Member State(s)", the references shall be understood to include, apart from the EC Member States, also the ECAA Partners.

4. PROVISIONS ON EUROPEAN COMMUNITY COMMITTEES AND CONSULTATION OF THE ASSOCIATED PARTIES

Experts of the Associated Parties shall be consulted by the European Commission and given the opportunity to submit their advice each time the acts specified in Annex I provide for the consultation by the European Commission of European Community Committees and for the opportunity to submit their advice or opinion.

Each consultation shall consist of one meeting chaired by the European Commission and shall take place within the Joint Committee at the invitation of the European Commission prior to the consultation of the relevant European Community Committee. The European Commission shall provide each Associated Party at least two weeks in advance of the meeting, unless specific circumstance require a shorter notice, with all necessary information.

The Associated Parties shall be invited to submit their views to the European Commission. The European Commission shall take due account of the advice delivered by the Associated Parties.

The above provisions shall not apply on the application of competition rules set out in this Agreement which shall be governed by the specific consultation procedures set out in Annex III.

5. COOPERATION AND EXCHANGE OF INFORMATION

To facilitate the exercise of the relevant powers of the competent authorities of the Contracting Parties, such authorities shall upon request mutually exchange all information necessary for the proper functioning of this Agreement.

6. REFERENCE TO LANGUAGES

The Contracting Parties shall be entitled to use, in the procedures established in the ambit of this Agreement and without prejudice to Annex IV, any official language of the institutions of the European Union or of another Contracting Party. The Contracting Parties are aware, however, that the utilisation of English facilitates those procedures. If a language which is not an official language of the institutions of European Union is used in an official document, a translation into an official language of the institutions of the European Union shall be simultaneously submitted, taking into account the provision of the preceding sentence. If a Contracting Party intends to use, in an oral procedure, a language that is not an official language of the institutions of the European Union, that Contracting Party shall ensure simultaneous interpretation into English.

Rules on competition and state aid
referred to in Article 14 of the Main Agreement

Article 1
State monopolies

An Associated Party shall progressively adjust any State monopolies of a commercial character so as to ensure that, by the end of the second period referred to in the Protocol to this Agreement which contains the transitional measures with regard to the Associated Party concerned, no discrimination regarding the conditions under which goods are procured and marketed exists between nationals of the Contracting Parties. The Joint Committee shall be informed of the measures adopted to attain this objective.

Article 2
Approximation of state aid and competition legislation

1. The Contracting Parties recognise the importance of the approximation of the existing legislation on State aid and competition of the Associated Parties to that of the European Community. The Associated Parties shall endeavour to ensure that their existing and future laws on state aid and competition are gradually made compatible with the European Community *acquis*.

2. This approximation shall start upon the entry into force of this Agreement, and shall gradually extend to all the elements of the European Community state aid and competition provisions referred to in this Annex by the end of the second period referred to in the Protocol to this Agreement which contains the transitional measures with regard to the Associated Party concerned. The Associated Party shall also define, in agreement with the European Commission, the modalities for the monitoring of the implementation of the approximation of legislation and law enforcement actions to be taken.

Article 3
Competition rules and other economic provisions

1. The following practices are incompatible with the proper functioning of this Agreement, insofar as they may affect trade between two or more Contracting Parties:

- (i) all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices between undertakings which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition;
- (ii) abuse by one or more undertakings of a dominant position in the territories of the Contracting Parties as a whole or in a substantial part thereof;
- (iii) any State aid which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or certain products.

2. Any practices contrary to this Article shall be assessed on the basis of criteria arising from the application of the competition rules applicable in the European Community, in particular from

Articles 81, 82, 86 and 87 of the EC Treaty and interpretative instruments adopted by the European Community institutions.

3. Each Associated Party shall ensure that an operationally independent public body is entrusted with the powers necessary for the full application of paragraph 1 (i) and (ii), regarding private and public undertakings and undertakings to which special rights have been granted.
4. Each Associated Party shall designate or establish an operationally independent authority which is entrusted with the powers necessary for the full application of paragraph 1 (iii). This authority shall have, *inter alia*, the powers to authorise State aid schemes and individual aid grants in conformity with paragraph 2, as well as the powers to order the recovery of State aid that has been unlawfully granted.
5. Each Contracting Party shall ensure transparency in the area of State aid, *inter alia*, by providing the other Contracting Parties with a regular annual report or equivalent, following the methodology and the presentation of the European Community survey on State aid. Upon request by a Contracting Party, another Contracting Party shall provide information on particular individual cases of public aid.
6. Each Associated Party shall establish a comprehensive inventory of aid schemes instituted before the establishment of the authority referred to in paragraph 4 and shall align such aid schemes with the criteria referred to in paragraph 2.
7.
 - (a) For the purposes of applying the provisions of paragraph 1(iii), the Contracting Parties recognise that during the periods referred to in the Protocol to this Agreement which contains the transitional measures with regard to an Associated Party, any public aid granted by this Associated Party shall be assessed taking into account that the Associated Party concerned is to be regarded as an area identical to those areas of the European Community described in Article 87(3)(a) of the Treaty establishing the European Community;
 - (b) By the end of the first period referred to in the Protocol to this Agreement which contains the transitional measures with regard to an Associated Party, this Party shall submit to the European Commission its GDP per capita figures harmonised at NUTS II level. The authority referred to in paragraph 4 and the European Commission shall then jointly evaluate the eligibility of the regions of the Associated Party concerned as well as the maximum aid intensities in relation thereto in order to draw up the regional aid map on the basis of the relevant European Community guidelines.
8. If one of the Contracting Parties considers that a particular practice is incompatible with the terms of paragraph 1, it may take appropriate measures after consultation within the Joint Committee or after thirty working days following referral for such consultation.
9. The Contracting Parties shall exchange information taking into account the limitations imposed by the requirements of professional and business confidentiality.

ANNEX IV

Referrals to the Court of Justice of the European Communities

1. General principles relating to Article 16 of the Agreement

1. The procedures established by the Court of Justice of the European Communities, hereinafter referred to as "the Court of Justice", for referrals for preliminary rulings within the European Community shall apply, as far as appropriate. Further to the preliminary ruling, a court or tribunal of a Contracting Party shall apply the interpretation ruled by the Court of Justice.
2. Contracting Parties shall have, within the ambit of this Agreement, the same rights to submit observations to the Court of Justice as the EC Member States.

2. Extent and modalities of the procedure established in Article 16(2) of the Agreement

1. When, in accordance with the second sentence of Article 16(2), a Contracting Party adopts a decision on the extent and modalities of referrals to the Court of Justice, that decision shall specify that either:
 - (a) any court or tribunal of the Contracting Party against whose decisions there is no judicial remedy under national law shall request the Court of Justice to give a preliminary ruling on a question raised in a case pending before it and concerning the validity or interpretation of an act referred to in Article 16(2) if that court or tribunal considers that a decision on the question is necessary to enable it to give a judgment, or
 - (b) any court or tribunal of that Contracting Party may request the Court of Justice to give a preliminary ruling on a question raised before it and concerning the validity or interpretation of an act referred to in Article 16(2) if that court or tribunal considers that a decision on the question is necessary to enable it to give a judgment.
2. The modalities of application of Article 16(2) shall be based on the principles enshrined in the legal provisions governing the functioning of the Court of Justice, including the relevant provisions of the EC Treaty, the Statute and the Rules of Procedure of the Court of Justice, as well as the case law of the latter. In the event that it takes a decision on the modalities of application of this provision, the Contracting Party shall also take into consideration the practical guidance released by the Court of Justice in the Information Notice on references by national courts for preliminary rulings.

3. Referrals according to Article 20(3) of the Agreement

The Court of Justice shall treat disputes submitted to it in accordance with Article 20(3) in the same manner as those submitted to it in accordance with Article 239 of the EC Treaty.

4. Referrals to the Court of Justice and languages

The Contracting Parties shall be entitled to use, in the procedures before the Court of Justice established in the ambit of the Agreement, any official language of the institutions of the European Union or of another Contracting Party. If a language which is not an official language of the institutions of the European Union is used in an official document, a translation into French shall be simultaneously submitted. If a Contracting Party intends to use, in an oral procedure, a language that is not an official language of the institutions of the European Union, the Contracting Party shall ensure simultaneous interpretation into French.

ANNEX V

PROTOCOL I

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITY AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART, AND THE REPUBLIC OF ALBANIA, OF THE OTHER PART

Article 1 Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Albania, hereinafter referred to as "Albania", as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by Albania as verified by an assessment carried out by the European Community.

Article 2 Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period Albania shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all aviation safety legislation as provided in Annex I;

- (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) separate the air traffic service provider and the national regulatory body, establish a national supervisory body for air traffic services, start the reorganisation of its airspace into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;
 - (v) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period Albania shall apply this Agreement including all legislation set out in Annex I.

Article 3
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by Albania shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Albania and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by Albania or its nationals and air carriers licensed by Albania shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:

- (i) Community air carriers and air carriers licensed by Albania shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1)(a)(i);
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Albania and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by Albania shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Albania.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
- (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of Albania and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by Albania or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4
Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period Albania shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of Albania in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Albania to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of Albania.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Albania to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL II

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY
AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART,
AND BOSNIA AND HERZEGOVINA, OF THE OTHER PART

Article 1
Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by Bosnia and Herzegovina as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by Bosnia and Herzegovina as verified by an assessment carried out by the European Community.

Article 2
Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period Bosnia and Herzegovina shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all aviation safety legislation as provided in Annex I;
 - (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all aviation security legislation as provided in Annex I;

- (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Directive 96/67/EC (on ground handling), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (v) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III of this Agreement, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period Bosnia and Herzegovina shall
- (i) separate the air traffic service provider and the national regulatory body, establish a national supervisory body for air traffic services, start the reorganisation of its airspace into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;
 - (ii) apply this Agreement including all legislation set out in Annex I.

Article 3
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by Bosnia and Herzegovina shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Bosnia and Herzegovina and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by Bosnia and Herzegovina or its nationals and air carriers licensed by Bosnia and Herzegovina shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:

- (i) Community air carriers and air carriers licensed by Bosnia and Herzegovina shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1)(a)(i);
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Bosnia and Herzegovina and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by Bosnia and Herzegovina shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Bosnia and Herzegovina.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
- (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of Bosnia and Herzegovina and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by Bosnia and Herzegovina or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4 Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period Bosnia and Herzegovina shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of Bosnia and Herzegovina in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Bosnia and Herzegovina to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5

Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of Bosnia and Herzegovina.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Bosnia and Herzegovina to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL III

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY
AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART,
AND THE REPUBLIC OF BULGARIA, OF THE OTHER PART

Article 1

Transitional period

- (1) The transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2 of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Bulgaria, hereinafter referred to as "Bulgaria", as verified by an assessment carried out by the European Community, and not later than Bulgaria's accession to the European Union.
- (2) References to the "second transitional period" in this Agreement or in its Annexes shall mean in the case of Bulgaria the transitional period referred to in paragraph 1.

Article 2

Conditions relating to transition

By the end of the transitional period Bulgaria shall apply this Agreement including all legislation set out in Annex I as provided for in Article 3 of the Main Agreement.

Article 3

Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
during the transitional period:

- (i) Community air carriers and air carriers licensed by Bulgaria shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Bulgaria and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Bulgaria and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by Bulgaria shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Bulgaria.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
 - (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the transitional period, without prejudice to the obligation of Bulgaria and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by Bulgaria or its nationals from the beginning of the transitional period.

Article 4 Aviation safety

- (1) At the end of the transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of Bulgaria in the European Aviation Safety Agency.
- (2) Until the end of the transitional period, if safety deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Bulgaria to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5 Aviation security

Until the end of the transitional period, if security deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Bulgaria to

operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL IV

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITY AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART, AND THE REPUBLIC OF CROATIA, OF THE OTHER PART

Article 1

Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Croatia, hereinafter referred to as "Croatia", as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by Croatia as verified by an assessment carried out by the European Community.

Article 2

Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period Croatia shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all aviation safety legislation as provided in Annex I;
 - (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all the aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on the elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Directive 96/67/EC (on ground handling), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) separate the air traffic service provider and the national regulatory body, establish a national supervisory body for air traffic services, start the

reorganisation of its airspace into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;

- (v) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III of this Agreement, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period Croatia shall apply this Agreement including all the legislation set out in Annex I.

Article 3 Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first and the second transitional periods Community air carriers and air carriers licensed by Croatia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Croatia and any point in an EC Member State.
 - (b) During the second transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by Croatia shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1) (a);
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Croatia and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by Croatia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Croatia.
 - (c) Until the end of the second transitional period Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by Croatia or its nationals and air carriers licensed by Croatia shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.

- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
- (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of Croatia and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by Croatia or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4
Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period Croatia shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of Croatia in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Croatia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of Croatia.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Croatia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL V

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITY AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART, AND THE FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA, ON THE OTHER PART

Article 1

Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by the former Yugoslav Republic of Macedonia as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by the former Yugoslav Republic of Macedonia as verified by an assessment carried out by the European Community.

Article 2

Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period the former Yugoslav Republic of Macedonia shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all the aviation safety legislation as provided in Annex I;
 - (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all the aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Directive 96/67/EC (on ground handling), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) separate the air traffic service provider and the national regulatory body, establish a national supervisory body for air traffic services, start the reorganisation of its airspace into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;
 - (v) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);

- (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III of this Agreement, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period the former Yugoslav Republic of Macedonia shall apply this Agreement including all the legislation set out in Annex I.

Article 3
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
 - (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in the former Yugoslav Republic of Macedonia and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by the former Yugoslav Republic of Macedonia or its nationals and air carriers licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1)(a)(i);
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in the former Yugoslav Republic of Macedonia and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in the former Yugoslav Republic of Macedonia.

- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
- (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of the former Yugoslav Republic of Macedonia and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by the former Yugoslav Republic of Macedonia or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4
Application of certain legislation
by the former Yugoslav Republic of Macedonia

Notwithstanding Article 2 of this Protocol, upon entry into force of this Agreement the former Yugoslav Republic of Macedonia shall

- (i) apply in practice the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
- (ii) enforce that air carriers licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia comply in practice with Regulation (EC) No 261/2004;
- (iii) terminate or bring in line with Community law the contract between the Government of the former Yugoslav Republic of Macedonia and Macedonian Airlines (MAT).

Article 5
Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period the former Yugoslav Republic of Macedonia shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of the former Yugoslav Republic of Macedonia in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment.

Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 6
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of the former Yugoslav Republic of Macedonia.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the former Yugoslav Republic of Macedonia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL VI

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY
AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART,
AND THE REPUBLIC OF SERBIA, OF THE OTHER PART

Article 1
Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Serbia as verified by an assessment carried out by the relevant authority of the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Serbia as verified by an assessment carried out by the relevant authority of the European Community.

Article 2
Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period the Republic of Serbia shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all the aviation safety legislation as provided in Annex I;

- (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all the aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Directive 96/67/EC (on ground handling), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) separate the air traffic service provider and the regulatory body for the Republic of Serbia, establish a supervisory body for the Republic of Serbia for air traffic services, start the reorganisation of the airspace of the Republic of Serbia into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;
 - (v) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III of this Agreement, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period the Republic of Serbia shall apply this Agreement including all legislation set out in Annex I.

Article 3
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by the Republic of Serbia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in the Republic of Serbia and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by the Republic of Serbia or its nationals and air carriers licensed by the Republic of Serbia shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:

- (i) Community air carriers and air carriers licensed by the Republic of Serbia shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1) (a) (i);
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in the Republic of Serbia and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by the Republic of Serbia shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in the Republic of Serbia.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
- (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of the Republic of Serbia and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by the Republic of Serbia or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4 Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period the Republic of Serbia shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of the Republic of Serbia in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the Republic of Serbia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of the Republic of Serbia.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the Republic of Serbia to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL VII
TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY
AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART,
AND THE REPUBLIC OF MONTENEGRO, OF THE OTHER PART

Article 1
Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2(1) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Montenegro as verified by an assessment carried out by the relevant authority of the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 2(2) of this Protocol have been fulfilled by the Republic of Montenegro as verified by an assessment carried out by the relevant authority of the European Community.

Article 2
Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period the Republic of Montenegro shall
 - (i) be a full member of the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all the aviation safety legislation as provided in Annex I;
 - (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all the aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates

for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Directive 96/67/EC (on ground handling), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;

- (iv) separate the air traffic service provider and the regulatory body for the Republic of Montenegro, establish a supervisory body for the Republic of Montenegro for air traffic services, start the reorganisation of the airspace of the Republic of Montenegro into a functional block or blocks, and apply flexible use of airspace;
 - (v) ratify the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III of this Agreement, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period the Republic of Montenegro shall apply this Agreement including all legislation set out in Annex I.

Article 3 Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by the Republic of Montenegro shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in the Republic of Montenegro and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by the Republic of Montenegro or its nationals and air carriers licensed by the Republic of Montenegro shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by the Republic of Montenegro be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1) (a) (i);

- (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in the Republic of Montenegro and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by the Republic of Montenegro shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in the Republic of Montenegro.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
 - (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of the Republic of Montenegro and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by the Republic of Montenegro or its nationals from the end of the first transitional period.

Article 4
Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period the Republic of Montenegro shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of the Republic of Montenegro in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the Republic of Montenegro to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of the Republic of Montenegro.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by the Republic of Montenegro to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL VIII

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY
AND THE EC MEMBER STATES, OF ONE PART,
AND ROMANIA, OF THE OTHER PART

Article 1
Transitional period

- (1) The transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 2 of this Protocol have been fulfilled by Romania as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) References to the "second transitional period" in this Agreement or in its Annexes shall mean in the case of Romania the transitional period referred to in paragraph 1.

Article 2
Conditions relating to transition

By the end of the transitional period Romania shall apply this Agreement including all legislation set out in Annex I.

Article 3
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
during the transitional period:

- (i) Community air carriers and air carriers licensed by Romania shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Romania and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Romania and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by Romania shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Romania.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
 - (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the transitional period, without prejudice to the obligation of Romania and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by Romania or its nationals from the beginning of the transitional period.

Article 4 Aviation safety

- (1) At the end of the transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of Romania in the European Aviation Safety Agency.
- (2) Until the end of the transitional period, if safety deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Romania to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 5
Aviation security

Until the end of the transitional period, if security deficiencies are identified the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by Romania to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

PROTOCOL IX

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS BETWEEN
THE EUROPEAN COMMUNITY AND
THE EC MEMBER STATES, OF THE ONE PART,
AND THE UNITED NATIONS INTERIM ADMINISTRATION IN KOSOVO,
OF THE OTHER PART

Article 1
UNMIK's competences

The provisions of this Protocol are without prejudice to the competences of the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, hereinafter referred to as "UNMIK", as derived from UN Security Council Resolution 1244 of 10 June 1999.

Article 2
Transitional periods

- (1) The first transitional period shall extend from the entry into force of this Agreement until all conditions set out in Article 3(1) of this Protocol have been fulfilled by UNMIK as verified by an assessment carried out by the European Community.
- (2) The second transitional period shall extend from the end of the first transitional period until all conditions set out in Article 3(2) of this Protocol have been fulfilled by UNMIK as verified by an assessment carried out by the European Community.

Article 3
Conditions relating to transition

- (1) By the end of the first transitional period UNMIK shall
 - (i) implement, without prejudice to its special status under international law, the Joint Aviation Requirements (JARs) adopted by the Joint Aviation Authorities and shall endeavour to implement all aviation safety legislation as provided in Annex I;

- (ii) apply ECAC Document 30 and shall endeavour to implement all aviation security legislation as provided in Annex I;
 - (iii) apply Regulation (EEC) No 3925/91 (on elimination of controls applicable to cabin and hold baggage), Regulation (EEC) No 2409/92 (on fares and rates for air services), Directive 94/56/EC (on accident investigation), Regulation (EC) No 2027/97 (on air carrier liability in the event of accidents), Directive 2003/42/EC (on occurrence reporting), Regulation (EC) No 261/2004 (on denied boarding), Directive 2000/79/EC (on working time in civil aviation) and Directive 2003/88/EC (on working time) as provided in Annex I;
 - (iv) separate the air traffic service provider and the regulatory body, establish or designate a supervisory body for air traffic services;
 - (v) apply in practice the Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air (the Montreal Convention);
 - (vi) have made sufficient progress in implementing the rules on state aid and competition included in an agreement referred to in Article 14(1) of the Main Agreement or in Annex III, whichever is applicable.
- (2) By the end of the second transitional period UNMIK shall apply this Agreement including all the legislation set out in Annex I.

Article 4
Transitional arrangements

- (1) Notwithstanding Article 1(1) of the Main Agreement,
- (a) During the first transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by UNMIK shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between any point in Kosovo and any point in an EC Member State;
 - (ii) Community air carriers shall not be majority owned or effectively controlled by UNMIK or residents of Kosovo and air carriers licensed by UNMIK shall not be majority owned or effectively controlled by EC Member States or their nationals.
 - (b) During the second transitional period:
 - (i) Community air carriers and air carriers licensed by UNMIK shall be permitted to exercise the traffic rights provided for in paragraph (1) (a) (i);

- (ii) Community air carriers shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in Kosovo and other Associated Parties and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in an EC Member State;
 - (iii) air carriers licensed by UNMIK shall be permitted to exercise unlimited traffic rights between points in different EC Member States and shall be permitted to change, at any point, from one aircraft to one other aircraft provided that the flight is a part of a service that serves a point in Kosovo.
- (2) For the purpose of this Article, "Community air carrier" shall mean an air carrier licensed by an EC Member State, Norway or Iceland.
 - (3) Articles 7 and 8 of the Main Agreement shall not apply until the end of the second transitional period, without prejudice to the obligation of UNMIK and of the Community to grant operating licences in accordance with the acts specified in Annex I, respectively, to carriers which are majority owned or effectively controlled by the EC Member States or their nationals and to carriers which are majority owned or effectively controlled by UNMIK or residents of Kosovo from the end of the first transitional period.

Article 5 International conventions and agreements

Where the legislation set out in Annex I provides for the obligation to become party to international conventions or agreements, the special status of UNMIK under international law shall be taken into consideration.

Article 6 Aviation safety

- (1) At the start of the first transitional period UNMIK shall be involved as observer in the work of the European Aviation Safety Agency.
- (2) At the end of the second transitional period the Joint Committee established under Article 18 of the Main Agreement shall determine the precise status and conditions for the participation of UNMIK in the European Aviation Safety Agency.
- (3) Until the end of the second transitional period, if safety deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by UNMIK to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific safety assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

Article 7
Aviation security

- (1) At the start of the second transitional period the confidential part of the security legislation as provided in Annex I shall be made available to the appropriate authority of UNMIK.
- (2) Until the end of the second transitional period, if security deficiencies are identified, the European Community may require that the permission for an air carrier licensed by UNMIK to operate on air routes to, from or within the European Community be made subject to a specific security assessment. Such assessment shall be made by the European Community expeditiously in order to avoid any undue delay in the exercise of traffic rights.

MNOGOSTRANI SPORAZUM

IZMEĐU

EUROPSKE ZAJEDNICE I NJENIH DRŽAVA ČLANICA, REPUBLIKE ALBANIJE,
BOSNE I HERCEGOVINE, REPUBLIKE BUGARSKE, REPUBLIKE HRVATSKE,
BIVŠE JUGOSLAVENSKE REPUBLIKE MAKEDONIJE, REPUBLIKE ISLAND,
REPUBLIKE CRNE GORE, KRALJEVINE NORVEŠKE, RUMUNJSKE,
REPUBLIKE SRBIJE I MISIJE PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA
NA KOSOVU²
O USPOSTAVI

EUROPSKOG ZAJEDNIČKOG ZRAČNOG PROSTORA

KRALJEVINA BELGIJA
ČEŠKA REPUBLIKA
KRALJEVINA DANSKA
SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA
REPUBLIKA ESTONIJA
HELENSKA REPUBLIKA
KRALJEVINA ŠPANJOLSKA
FRANCUSKA REPUBLIKA
IRSKA
TALIJANSKA REPUBLIKA

² Sukladno Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244 od 10. lipnja 1999. godine.

REPUBLIKA CIPAR
REPUBLIKA LATVIJA
REPUBLIKA LITVANIJA
VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG
REPUBLIKA MAĐARSKA
MALTA
KRALJEVINA NIZOZEMSKA
REPUBLIKA AUSTRIJA
REPUBLIKA POLJSKA
PORTUGALSKA REPUBLIKA
REPUBLIKA SLOVENIJA
SLOVAČKA REPUBLIKA
REPUBLIKA FINSKA
KRALJEVSTVINA ŠVEDSKA
UJEDINJENA KRALJEVINA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE

u daljnjem tekstu „države članice Europske zajednice“ i

EUROPSKA ZAJEDNICA, u daljnjem tekstu „Zajednica“ ili „Europska zajednica“ i

REPUBLIKA ALBANIJA
BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA BUGARSKA
REPUBLIKA HRVATSKA
BIVŠA JUGOSLAVENSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA
REPUBLIKA ISLAND
REPUBLIKA CRNA GORA
KRALJEVINA NORVEŠKA
RUMUNJSKA
REPUBLIKA SRBIJA
MISIJA PRIVREMENE UPRAVE UJEDINJENIH NARODA NA KOSOVU
sve prethodno navedene u daljnjem tekstu zajednički navodene kao „Ugovorne stranke“

PREPOZNAJUĆI združenu narav međunarodnog civilnog zrakoplovstva i želeći stvoriti Europski zajednički zračni prostor (European Common Aviation Area – ECAA) temeljen na zajedničkom tržišnom pristupu tržištima zračnog prometa ugovornih stranaka i na slobodi osnivanja, pod jednakim uvjetima tržišnog nadmetanja i poštujući ista pravila – uključujući područje zrakoplovne sigurnosti, zaštite zračnog prometa, upravljanja zračnim prometom, društvene usklađenosti i okoliša;

SMATRAJUĆI da će se propisi koji se odnose na Europski zajednički zračni prostor (ECAA) primjenjivati na mnogostranoj osnovi unutar Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) te da se stoga trebaju posebni propisi u tom smislu i definirati;

SLAŽUĆI SE da bi bilo primjereno temeljiti te propise Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) na odgovarajućem zakonodavstvu koje je na snazi u Europskoj zajednici, kako je utvrđeno u Dodatku I ovom Sporazumu, te ne dovodeći u pitanje propise koji su sadržani u Ugovoru o Europskoj zajednici;

PREPOZNAJUĆI da bi se potpunim pridržavanjem propisima Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) ugovornim strankama omogućilo ubiranje povlastica iz Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA), uključujući tržišni pristup;

VODEĆI RAČUNA da se pridržavanje propisima Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA), uključujući potpuni tržišni pristup, ne može postići odjednom, već postupnim prijelazom omogućenim posebnim sporazumima ograničenog trajanja;

NAGLAŠAVAJUĆI da bi, prema prijelaznim sporazumima gdje za to postoji potreba, propisi koji se odnose na pristup tržištu zračnih prijevoznika trebali isključiti ograničenja učestalosti, kapaciteta, zračnih ruta, tipa zrakoplova ili slična ograničenja iz dvostranih ugovora ili sporazuma o zračnom prijevozu, te da zračnim prijevoznici ne bi trebali biti uvjetovani sklapanjem komercijalnih sporazuma ili sličnih dogovora radi pristupa tržištu;

NAGLAŠAVAJUĆI da bi se prema zračnim prijevoznicima trebalo odnositi na nediskriminirajući način glede njihovog pristupa infrastruktura zračnog prijevoza, a posebno tamo gdje su te infrastrukture ograničene;

VODEĆI RAČUNA da Sporazumi o pridruživanju između Europske zajednice i njenih država članica i određenih drugih ugovornih stranaka kao stvar principa omogućavaju, glede osiguravanja koordiniranog razvoja i postupne liberalizacije prijevoza između stranaka tih Sporazuma prilagođenih uzajamnim komercijalnim potrebama, da se uvjetima uzajamnog tržišnog pristupa u zračnom prometu bave posebni sporazumi;

VODEĆI RAČUNA o želji svake od pridruženih stranaka da prilagode svoje zakone o zračnom prometu i uz to vezana pitanja zakonima i pitanjima Europske zajednice uključujući i ona koja se odnose na budući razvoj zakonodavstva unutar zajednice;

PREPOZNAJUĆI važnost tehničke potpore u tom smislu;

PREPOZNAJUĆI da odnosi između Zajednice i zemalja članica Europske zajednice i Norveške i Islanda moraju i dalje biti uređeni Sporazumom o europskom gospodarskom prostoru;

ŽELEĆI omogućiti naknadno proširenje Europskog zajedničkog zračnog prostora;

PODSJEĆAJUĆI na pregovore između Europske zajednice i pridruženih stranaka s ciljem sklapanja Sporazuma o određenim aspektima zračnog prometa koji bi doveli do zaključivanja dvostranih sporazuma o zračnom prometu između država članica Europske zajednice i pridruženih stranaka u skladu sa zakonom Europske zajednice;

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Ciljevi i principi

ČLANAK 1.

1. Svrha ovog Sporazuma je uspostava Europskog zajedničkog zračnog prostora, u daljnjem tekstu navođenog kao ECAA. Europski zajednički zračni prostor (ECAA) temeljit će se na slobodnom pristupu tržištu, slobodi osnivanja, jednakim uvjetima tržišnog nadmetanja, te zajedničkim propisima uključujući propise s područja zrakoplovne sigurnosti, zaštite, upravljanja zračnim prometom, društvene usklađenosti i područja okoliša. U tu svrhu ovim se Sporazumom uspostavljaju propisi primjenjivi između ugovornih stranaka pod uvjetima utemeljenim u ovom Sporazumu. Ti propisi uključuju odredbe koje je uspostavilo zakonodavstvo navedeno u Dodatku I.

2. Odredbe ovog Sporazuma primjenjivat će se u onom omjeru u kojem se odnose na zračni promet ili na vezana pitanja navedena u Dodatku I.

3. Ovaj se Sporazum sastoji od članaka koji utemeljuju opću djelotvornost Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA), u daljnjem tekstu „Glavni sporazum“, Dodataka od kojih Dodatak I sadrži zakonodavstvo Europske zajednice koje se primjenjuje između ugovornih stranaka u okvirima Glavnog sporazuma, te od protokola, od kojih je barem jedan protokol za svaku pridruženu stranku, kojima se utemeljuju prijelazni sporazumi za tu stranku.

ČLANAK 2.

1. Za svrhu ovog Sporazuma:

- (a) izraz „Sporazum“ znači Glavni sporazum, njegove Dodatke, akte koji se navode u Dodatku I i njegove Protokole;

- (b) izraz „pridružena stranka“ znači Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Hrvatska, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Crna Gora, Rumunjska, Republika Srbija ili bilo koja druga država ili jedinica koja će postati stranka ovog Sporazuma prema članku 32;
- (c) „dodatna pridružena stranka“ ili „UNMIK“ znači Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu, prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244 od 10. lipnja 1999. godine;
- (d) izraz „ugovorna stranka“ znači, u svezi sa Zajednicom i državama članicama Europske zajednice, Zajednica i države članice Europske zajednice ili Zajednica ili države članice Europske zajednice. Značenje koje se daje ovom izrazu u svakom pojedinom slučaju treba se zaključiti iz odgovarajućih odredbi ovog Sporazuma i iz odnosnih nadležnosti Zajednice i država članica Europske zajednice koje proizlaze iz Ugovora o Europskoj zajednici.
- (e) izraz „partner Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA)“ znači pridružena stranka, Norveška ili Island;
- (f) izraz „Ugovor o Europskoj zajednici“ znači Ugovor o osnivanju Europske zajednice;
- (g) izraz „Ugovor o europskom gospodarskom prostoru - „EEA““ znači Ugovor o europskom gospodarskom prostoru i njegovim protokolima i dodacima koji su potpisani 2. svibnja 1992. godine i čije su članice Europska zajednica, njezine države članice, Island, Lihtenštajn i Norveška;
- (h) izraz „Sporazum o pridruživanju“ znači svaki takav Ugovor kojim se utemeljuje pridruživanje između Europske zajednice, ili između Europske zajednice i njezinih država članica s jedne strane, te odnosne pridružene države s druge strane;
- (i) izraz „zračni prijevoznik Europskog zajedničkog zračnog prostora“ znači zračni prijevoznik koji ima dozvolu sukladno propisanome u ovom Sporazumu u skladu s odredbama odgovarajućih akata navedenih u Dodatku I;
- (j) izraz «nadležne vlasti civilnog zrakoplovstva» znači vladina agencija ili tijelo koje ima zakonsko pravo procjenjivanja udovoljavanja i kontrole korištenja ili prodaje proizvoda ili usluga ili dozvola unutar nadležnosti te ugovorne stranke i može pokrenuti aktivnosti kako bi osigurala da proizvodi ili usluge čija se razmjena vrši na području njihove nadležnosti udovoljavaju zakonskim zahtjevima;
- (k) izraz «Konvencija» znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorena za potpis u Chicagu, dana 7. prosinca 1944. godine i njezine izmjene i dopune, te Dodatke;

- (l) izraz «SESAR» znači tehničku provedbu Jedinstvenog europskog zračnog prostora koji pruža koordinirano i sinkronizirano istraživanje, razvoj i raspored novih generacija ATM sustava;
- (m) izraz «glavni ATM plan» (Air Traffic Management Master Plan) znači početnu točku SESAR-a;
- (n) izraz «država članica EZ-a» znači država članica Europske zajednice.

2. Izrazi «država», «državljanin», «državljeni» ili «državno područje» koristit će se ne dovodeći u pitanje status svake ugovorne stranke prema međunarodnom pravu.

ČLANAK 3.

Primjenjive odredbe akata navedenih ili sadržanih u Dodatku I, prihvaćenih u skladu s Dodatkom II, ili u odlukama Zajedničkog odbora bit će obvezujući za sve ugovorne stranke i bit će, ili će postati, dio njihovog unutarnjeg pravnog poretka kako slijedi:

- (a) akt koji odgovara Uredbi Europske zajednice će kao takav postati dio unutarnjeg pravnog poretka ugovornih stranaka;
- (b) akt koji odgovara Direktivi Europske zajednice pružat će tijelima ugovornih stranaka mogućnost izbora oblika i metode provedbe.

ČLANAK 4.

Ugovorne će stranke poduzeti odgovarajuće mjere, bilo da se radi o općim ili o posebnim mjerama, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ovog Sporazuma i suzdržat će se od bilo kakvih mjera koje bi mogle ugroziti postizanje ciljeva ovog Sporazuma.

ČLANAK 5.

Odredbe ovog Sporazuma neće utjecati na odnose između ugovornih stranaka Ugovora o europskom gospodarskom prostoru.

Bez diskriminacije

ČLANAK 6.

U djelokrugu ovog Sporazuma, te ne dovodeći u pitanje bilo koju od posebnih odredbi sadržanih u njemu, bilo kakva diskriminacija na osnovu nacionalnosti će biti zabranjena.

Pravo poslovnog utemeljenja

ČLANAK 7.

Unutar djelokruga i pod uvjetima ovog Sporazuma, te ne dovodeći u pitanje odredbe odgovarajućih akata navedenih u Dodatku I, neće se ograničavati sloboda poslovnog utemeljenja državljana bilo koje države članice Europske zajednice ili partnera Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) na državnom području bilo kojeg od njih. Sloboda poslovnog utemeljenja uključivat će pravo samozaposlenih osoba na započinjanje i provođenje aktivnosti, te pravo na utemeljenje i upravljanje poduzećima, posebno trgovačkim društvima ili tvrtkama pod uvjetima koje zakon zemlje u kojoj se takvo poduzeće osniva propisuje za svoje vlastite državljane. To se isto tako odnosi na utemeljenje agencije, podružnice ili društva kćeri od strane državljana bilo koje države članice Europske zajednice ili partnera Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) koje bi bile utemeljene na državnom području bilo koje od njih.

ČLANAK 8.

1. U djelokrugu ovog Sporazuma, te ne dovodeći u pitanje odredbe odgovarajućih akata navedenih u Dodatku I, trgovačka društva ili tvrtke utemeljene ili organizirane sukladno zakonu neke države članice Europske zajednice ili partnera Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) i koje imaju glavno mjesto svojeg poslovanja unutar Europskog zajedničkog zračnog prostora bit će tretirane na jednak način kao i fizičke osobe koje su državljani država članica Europske zajednice ili partnera Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA).

2. Izrazi „trgovačka društva ili tvrtke“ znači trgovačka društva ili tvrtke utemeljene prema građanskom ili trgovačkom zakonu, uključujući udruženja utemeljena radi suradnje, te druge pravne osobe koje su u nadležnosti javnog ili privatnog prava, osim neprofitabilnih.

ČLANAK 9.

1. Odredbe članka 7. i 8. neće se primjenjivati na aktivnosti koje su vezane, na državnom području bilo koje ugovorne stranke, čak i povremeno, za provođenje službenih ovlasti.

2. Odredbe članka 7. i 8., te mjere poduzete radi provođenja tih odredbi neće dovoditi u pitanje primjenjivost odredbi ugovornih stranaka utvrđenih zakonom, propisima ili upravnim aktivnostima koje se odnose na ulazak, stanovanje i zapošljavanje ili propisuju poseban tretman za strane državljane ili temeljem općih interesa, javne sigurnosti ili javnog zdravlja.

ČLANAK 10.

1. Ne dovodeći u pitanje povoljnije odredbe u postojećim sporazumima, te u djelokrugu ovog Sporazuma, ugovorne stranke će ukinuti količinska ograničenja i mjere koje imaju jednakovrijednu učinkovitost, na prijenos opreme, zaliha, rezervnih dijelova i drugih uređaja ako su potrebni zračnom prijevozniku europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) za nastavak pružanja usluga zračnog prometa pod uvjetima predviđenim ovim Sporazumom.

2. Obveza navedena u stavku 1. neće onemogućavati ugovorne stranke da zabrane ili nametnu ograničenja na takve prijenose koja su opravdana temeljem općih interesa ili javne sigurnosti u zaštiti zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka; ili u zaštiti intelektualnog, industrijskog ili gospodarskog vlasništva. Međutim, takve zabrane ili ograničenja neće predstavljati načine proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničenja trgovine između ugovornih stranaka.

Odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti

ČLANAK 11.

1. Ugovorne će stranke uspostaviti odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da zrakoplov koji je registriran u jednoj ugovornoj stranci, prilikom slijetanja u zračne luke druge ugovorne stranke, udovoljava međunarodnim sigurnosnim standardima utemeljenim sukladno Konvenciji, te da bude podvrgnut pregledu na stajanci od strane ovlaštenih predstavnika te ugovorne stranke, i to pregledu samog zrakoplova i prostora oko njega, radi provjere valjanosti dokumenata kako samog zrakoplova tako i njegove posade, te radi pregleda očiglednog stanja samog zrakoplova i njegove opreme.

2. Bilo koja ugovorna stranka u bilo kojem trenutku može zatražiti konzultacije glede sigurnosnih standarda prihvaćenih od strane druge ugovorne stranke, a koje se odnose na bilo koje područje osim područja koja pokrivaju akti navedeni u Dodatku I.

3. Ništa u ovom Sporazumu neće se tumačiti na takav način da ograniči ovlasti nadležnog tijela civilnog zrakoplovstva da poduzme sve odgovarajuće i momentalne mjere uvijek kada se utvrdi da proizvod ili usluga:

- i. ne udovoljava minimalnim standardima utemeljenim sukladno Konvenciji, ili
- ii. izazove ozbiljnu zabrinutost – temeljem pregleda na stajanci navedenog u stavku 1. – da zrakoplov ili letenje zrakoplova ne udovoljava minimalnim standardima propisanim sukladno Konvenciji, ili
- iii. izazove ozbiljnu zabrinutost da ne postoji djelotvorno održavanje i izvršavanje minimalnih standarda propisanih sukladno Konvenciji.

4. Kada nadležne civilne zrakoplovne vlasti poduzmu aktivnosti prema stavku 3., one će odmah obavijestiti nadležne vlasti civilnog zrakoplovstva drugih ugovornih stranaka o poduzimanju takvih aktivnosti, navodeći razloge za takvu aktivnost.

5. Kada se mjere poduzete sukladno stavku 3. ne ukinu čak i ako su osnove za njihovo poduzimanje prestale postojati, bilo koja ugovorna stranka može proslijediti taj problem Zajedničkom odboru.

6. O bilo kakvim izmjenama i dopunama nacionalnog zakona u smislu statusa nadležnih vlasti civilnog zrakoplovstva odnosna će ugovorna stranka pisanim putem obavijestiti ostale ugovorne stranke.

Zaštita civilnog zrakoplovstva

ČLANAK 12.

1. S ciljem zaštite civilnog zrakoplovstva od nezakonitog ometanja, ugovorne će stranke osigurati primjenu zajedničkih osnovnih standarda i udovoljavanje mehanizama motrenja zrakoplovne sigurnosti kako je navedeno u Dodatku I na bilo koju zračnu luku koja se nalazi na njihovim državnim područjima u skladu s odgovarajućim odredbama navedenim u tom Dodatku.

2. Ugovorne stranke će jedna drugoj na zahtjev osigurati svu potrebnu pomoć radi sprječavanja nezakonitih radnji otmice civilnih zrakoplova, te ostalih nezakonitih djela usmjerenih protiv sigurnosti tih zrakoplova, njihovih putnika i posade, te zračnih luka i navigacijskih uređaja, te bilo koje druge prijetnje sigurnosti civilnog zrakoplovstva.

3. Ako se dogodi otmica ili prijetnja nezakonitom otmicom civilnog zrakoplova ili ako se dogode neke druge nezakonite radnje protiv sigurnosti takvog zrakoplova, njegovih putnika i posade, zračnih luka ili navigacijskih uređaja, ugovorne stranke će jedna drugoj pomoći olakšavanjem veza i drugim odgovarajućim mjerama usmjerenim na brzo i sigurno okončanje takvog događaja ili prijetnje takvim događajem.

4. Pridružena stranka može biti podvrgnuta pregledu Europske komisije sukladno odgovarajućem zakonodavstvu Europske zajednice, kako je navedeno u Dodatku I, te se od nje može zatražiti da sudjeluje u pregledima koje će provesti Europska komisija u drugim ugovornim strankama.

Upravljanje zračnim prometom

ČLANAK 13.

1. Ugovorne će stranke surađivati u području upravljanja zračnim prometom u pogledu proširenja Jedinственog europskog zračnog prostora (Single European Sky) na Europski zajednički zračni prostor (ECAA) kako bi povećale postojeće sigurnosne standarde i sveukupnu učinkovitost općih standarda zračnog prometa u Europi, kako bi optimirale kapacitete i minimalizirale kašnjenja.

2. U pogledu olakšavanja primjene zakonskih propisa Jedinственog europskog zračnog prostora na njihovim državnim područjima,

- Pridružene stranke će, unutar ograničenja svoje vlastite nadležnosti, prvom prilikom poduzeti potrebne mjere da usklade svoje institucionalne strukture upravljanja zračnim prometom s Jedinственim europskim zračnim prostorom, a posebno određujući ili utemeljujući primjerena nacionalna nadzorna tijela koja će barem funkcionalno biti neovisna od pružatelja usluge upravljanja zračnim prometom.
- Europska zajednica će povezati pridružene stranke s bilo kojom operativnom inicijativom na području usluga zračne plovidbe, zračnog prostora i interoperabilnosti koje proizlaze iz Jedinственog europskog zračnog prostora, a posebno kroz rano uključivanje pregnuća odgovarajućih ugovornih stranaka za uspostavom funkcionalnih blokova zračnog prostora.

3. Europska će zajednica nastojati da pridružene stranke u potpunosti budu uključene u razvoj glavnog ATM plana kroz cjelokupan SESAR program Komisije.

Tržišno natjecanje

ČLANAK 14.

1. U djelokrugu ovog Sporazuma primjenjivat će se odredbe Dodatka III. Kada su pravila o tržišnom natjecanju i državnoj potpori uključena u druge sporazume između dvije ili više ugovornih stranaka, kao sporazumi o pridruživanju, ta će se pravila primjenjivati između tih stranaka.

2. Članci 15., 16. i 17. neće se primjenjivati glede odredbi iz Dodatka III.

Provedba

ČLANAK 15.

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. i 3. svaka ugovorna stranka će osigurati da se ugovorne stranke mogu pozivati na prava koja proizlaze iz ovog Sporazuma, te posebno iz akata navedenih u Dodatku I, pred nacionalnim sudovima.
2. U slučajevima koji mogu utjecati na stvarne ili potencijalne usluge zračnog prometa koje se imaju odobriti prema ovom Sporazumu, institucije Europske zajednice će uživati posebno im dodijeljene ovlasti da ih odobravaju prema odredbama akata navedenih u ili sadržanih u Dodatku.
3. Sva pitanja koja se odnose na zakonitost odluka koje su donijele institucije Europske zajednice prema ovom Sporazumu, a posebno prema aktima navedenim u Dodatku I, bit će u isključivoj nadležnosti Suda Europske zajednice, kasnije u tekstu „Suda“.

Tumačenje

ČLANAK 16.

1. Tako dugo dok su odredbe ovog Sporazuma i odredbe akata navedenih u Dodatku I istovjetne po sadržaju odgovarajućim propisima Ugovora o Europskoj zajednici i aktima usvojenim sukladno Ugovoru o Europskoj zajednici, te će se odredbe, tijekom njihovog uvođenja i primjene, tumačiti sukladno odgovarajućim rješidbama i odlukama Suda i Europske komisije koje su donesene prije datuma potpisivanja ovog Sporazuma. Rješidbe i odluke donesene nakon datuma potpisivanja ovog Sporazuma pripécavat će se drugim ugovornim strankama. Na zahtjev jedne od ugovornih stranaka, o primjeni takvih kasnijih rješidbi i odluka odlučivat će Zajednički odbor u pogledu osiguravanja ispravnog funkcioniranja ovog Sporazuma. Postojeća će se tumačenja obznaniti partnerima Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) prije datuma potpisivanja ovog Sporazuma. Odluke koje donese Zajednički odbor prema ovom postupku bit će u skladu s običajnim pravom Suda.
2. Kada se pojavi pitanje tumačenja ovog Sporazuma, odredbi akata navedenih u Dodatku I ili akata usvojenih sukladno njima koje je jednako vrijedno u svojoj biti odgovarajućim propisima Ugovora o Europskoj zajednici i aktima usvojenim sukladno Ugovoru o Europskoj zajednici, u slučaju koji se rješava na sudu ili pred sudištem partnera Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA), te ako sud ili sudište zatraži, ako smatra potrebnim omogućavanje donošenja presude sukladno Dodatku IV, Sud će donijeti odluku o tom pitanju. Partner Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) može, odlukom donesenom sukladno Dodatku IV, odrediti do kojeg će omjera i sukladno kojim modalitetima njezini sudovi i sudišta primjenjivati tu odredbu. Takva će se odluka notificirati depozitaru i Sudu. Depozitar će o odluci obavijestiti druge ugovorne stranke.

3. Kada se, sukladno stavku 2, sud ugovorne stranke protiv čijih odluka ne postoji pravni lijek prema nacionalnom zakonu ne može pozvati na Sud, bilo kakvu presudu takvog suda ugovorna stranka u postupku će prenijeti zajedničkom odboru koji će djelovati na takav način da sačuva jedinstveno tumačenje ovog Sporazuma. Ako Zajednički odbor u roku od dva mjeseca od prvog izlaganja navedene razlike između običajnog prava Suda i presude suda te ugovorne stranke pred odborom ne uspije sačuvati jedinstveno tumačenje ovog Sporazuma, mogu se primijeniti postupci određeni u članku (20).

Novo zakonodavstvo

ČLANAK 17.

1. Ovaj će se Sporazum prilagoditi principu zabrane diskriminacije i odredbi ovog članka i članka 18.(4) ne umanjujući pritom pravo svake ugovorne stranke da jednostrano usvoji novo zakonodavstvo ili izmijeni i dopuni svoje postojeće zakonodavstvo u području zračnog prometa ili u pridruženom području navedenom u Dodatku I. Pridružene stranke neće usvojiti niti jedno od navedenih zakonodavstava ako nije u skladu s ovim Sporazumom.

2. Čim određena ugovorna stranka usvoji novo zakonodavstvo ili izmijeni i dopuni svoje zakonodavstvo, o tome će obavijestiti druge ugovorne stranke posredstvom Zajedničkog odbora najkasnije mjesec dana nakon njegovog usvajanja. Na zahtjev bilo koje ugovorne stranke, Zajednički odbor će u roku od najviše dva mjeseca nakon toga razmijeniti mišljenja o primjeni takvog novog zakonodavstva ili izmjena i dopuna sa svrhom ispravne primjene ovog Sporazuma.

3. Zajednički će odbor:

- a) donijeti odluku revidirajući Dodatak I tako da ju integrira, u slučaju potrebe i temeljem uzajamnosti, novo zakonodavstvo ili odnosnu izmjenu i dopunu; ili
- b) donijeti odluku kojom se novo zakonodavstvo ili odnosna izmjena ili dopuna smatra sukladnom ovom Sporazumu; ili
- c) odlučiti o bilo kakvim drugim mjerama za zaštitu ispravne primjene ovog Sporazuma.

4. Glede zakonodavstva koje je usvojeno nakon potpisivanja ovog Sporazuma a prije njegovog stupanja na snagu, te o kojem su obaviještene druge ugovorne stranke, datum pozivanja na njega bit će datum primitka navedene obavijesti. Datum donošenja odluke Zajedničkog odbora ne može biti prije od šezdeset dana od stupanja ovog Sporazuma na snagu.

Zajednički odbor

ČLANAK 18.

1. Ovim Sporazumom osnovan je Zajednički odbor koji će biti odgovoran za administraciju vezanu uz ovaj Sporazum i osigurati će njegovu pravilnu provedbu ne dovodeći u pitanje članak 15.(2.) i (3.), te članke 21. i 22. U tu će svrhu izdavati preporuke i donositi odluke u slučajevima predviđenim ovim Sporazumom. Odluke Zajedničkog odbora ugovorne će stranke staviti na snagu sukladno njihovim vlastitim propisima.
2. Zajednički će se odbor sastojati od predstavnika ugovornih stranaka.
3. Zajednički će odbor djelovati na temelju konsenzusa. Međutim, Zajednički odbor može odlučiti da propiše postupak izglasavanja većinom glasova za određena posebna pitanja.
4. U svrhu pravilnog provođenja ovog Sporazuma ugovorne stranke će razmjenjivati informacije, među ostalim, o novom zakonodavstvu ili odlukama koje su od značaja za ovaj Sporazum, te, na zahtjev bilo koje stranke, održavat će konzultacije sa Zajedničkim odborom, uključujući i konzultacije o pitanjima društvene usklađenosti.
5. Zajednički će odbor usvojiti svoj poslovnik.
6. Partner Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) ili Europska zajednica i njene države članice će naizmjenice predsjedati Zajedničkim odborom sukladno postupcima utemeljenim poslovnikom.
7. Predsjednik Zajedničkog odbora sazivat će sjednice Odbora barem jedanput godišnje kako bi se preispitala općenita provedba ovog Sporazuma i kad god to budu zahtijevale posebni okolnosti, na zahtjev neke ugovorne stranke. Zajednički odbor će neprestano revidirati razvoj običajnog prava Suda. S tim ciljem Europska će zajednica prenijeti partner Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) sve presude Suda koje su značajne za primjenu ovog Sporazuma. Zajednički odbor će reagirati u roku od tri mjeseca kako bi sačuvao jedinstveno tumačenje ovog Sporazuma.
8. Zajednički odbor može odlučiti da uspostavi bilo kakvo radno tijelo koje bi mu moglo pomagati u provođenju njegovih obveza.

ČLANAK 19.

1. Odluka Zajedničkog odbora bit će obvezujuća za ugovorne stranke. Kad god odluka koju je donio Zajednički odbor sadržava zahtjev za akcijom koju ima

poduzeti neka ugovorna stranka, navedena će stranka provesti potrebne mjere i o njima izvijestiti Zajednički odbor.

2. Odluke Zajedničkog odbora objavit će se u Službenom listu Europske unije kao i u službenim listovima ECAA partnera. U svakoj odluci navest će se datum njezinog provođenja od strane ugovornih stranaka i druge informacije koje će se najvjerojatnije odnositi na ekonomske operatore.

Rješavanje sporova

ČLANAK 20.

1. Zajednica, djelujući zajedno s državama članicama Europske zajednice, ili partner Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) može izložiti sporno pitanje koje se odnosi na primjenu ili tumačenje ovog Sporazuma pred Zajedničkim odborom, osim u slučajevima kada su u ovom Sporazumu za to određeni posebni postupci.
2. Kada je spor iznesen pred Zajednički odbor prema stavku 1., stranke u sporu održat će izravne konzultacije. U slučajevima kada Europska zajednica nije stranka u sporu, jedna od stranaka u sporu na konzultacije može pozvati predstavnika Zajednice. Stranke u sporu mogu sastaviti prijedlog za rješenje koji će odmah biti predan Zajedničkom odboru. Odluke koje donese Zajednički odbor prema ovom postupku će uvažavati običajno pravo Suda.
3. Ako Zajednički odbor niti nakon četiri mjeseca od datuma od kada mu je dostavljeno spornog pitanja ne uspije donijeti odluku kojom rješava spor, stranke u sporu mogu ga predati Sudu čija će odluka nakon toga biti konačna i obvezujuća. Načini na koje se takvi sporovi mogu predati Sudu navedeni su u Dodatku IV.
4. Ako Zajednički odbor ne donese odluku o pitanju koje mu je dostavljeno u roku od četiri mjeseca, ugovorne stranke mogu poduzeti odgovarajuće zaštitne mjere sukladno člancima 21. i 22. tijekom vremenskog perioda koji nije dulji od šest mjeseci. Nakon tog razdoblja svaka ugovorna stranka može otkazati ovaj Sporazum s momentalnim učinkom. Ugovorna stranka neće poduzeti zaštitne mjere glede pitanja koje je dostavljeno Sudu, sukladno ovom Sporazumu, osim u slučajevima određenim u članku 11.(3.) ili sukladno mehanizmima navedenim u pojedinačnim aktima navedenim u Dodatku I.

Zaštitne mjere

ČLANAK 21.

Ne dovodeći u pitanje članak 11.(3.), niti procjenu sigurnosti i zaštićenosti navedenu u Protokolima ovog Sporazuma, zaštitne će se mjere ograničiti glede njihovog djelokruga i trajanja na izričito neophodne za ispravljanje situacije. Prioritet će se dati onim mjerama koje najmanje narušavaju provedbu ovog Sporazuma.

ČLANAK 22.

1. Ugovorna stranka koja razmatra poduzimanje zaštitnih mjera obavijestiti će druge ugovorne stranke o svojoj nakani posredstvom Zajedničkog odbora i pružit će im sve bitne informacije.
2. Ugovorne stranke će odmah započeti s konzultacijama unutar Zajedničkog odbora glede nalaženja zajednički prihvatljivog rješenja.
3. Ne dovodeći u pitanje članak 11.(3.), odnosno ugovorna stranka ne može poduzeti zaštitne mjere prije isteka jednog mjeseca od datuma pisane obavijesti iz stavka 1., osim u slučaju da se postupak konzultacija iz stavka 2. zaključi prije isteka navedenog vremenskog ograničenja.
4. Ugovorna stranka u sporu će, bez odlaganja, obavijestiti Zajednički odbor o mjerama koje je poduzela i pružit će mu sve mjerodavne informacije.

Otkrivanje podataka

ČLANAK 23.

Od predstavnika, delegata i stručnjaka ugovornih stranaka, kao i službenika i drugih uposlenika koji postupaju prema ovom Sporazumu zahtijevat će se da, čak i nakon prestanka njihovih dužnosti, ne otkrivaju podatke koji su obuhvaćeni obvezom profesionalne povjerljivosti, a posebno podatke o trgovačkim društvima, njihovim poslovnim odnosima ili njihovim troškovnim komponentama.

Treće zemlje i međunarodne organizacije

ČLANAK 24.

1. Ugovorne stranke konzultirat će se jedna s drugom u okviru Zajedničkog odbora na zahtjev bilo koje ugovorne stranke, sukladno postupcima navedenim u člancima 25. i 26.

- (a) o pitanjima zračnog prometa o kojima se raspravljalo u međunarodnim organizacijama; i
 - (b) o različitim aspektima mogućeg razvoja u odnosima između ugovornih stranaka i trećih zemalja u području zračnog prometa, te u području važnih elemenata dvostranih ili mnogostranih sporazuma zaključenih u tom području.
2. Konzultacije, kao što je navedeno u stavku 1., održavat će se najkasnije jedan mjesec nakon zahtjeva, a u žurnim slučajevima što je ranije moguće.

ČLANAK 25.

1. Glavni ciljevi konzultacija navedenih u članku 24.(I)(a) bit će:
- (a) zajedničko određivanje da li pitanja potiču probleme općeg interesa; i
 - (b) ovisno o naravi takvih problema:
 - zajedničko razmatranje da li bi se aktivnost ugovornih stranaka u međunarodnim organizacijama trebala koordinirati, ili
 - zajedničko razmatranje bilo kakvog drugog pristupa koji bi mogao biti odgovarajući.
2. Ugovorne stranke će što je prije moguće razmijeniti bilo kakve informacije koji su relevantni za ciljeve navedene u stavku 1.

ČLANAK 26.

Glavni ciljevi konzultacija predviđenih u članku 24.(1)(b) biti će preispitivanje odgovarajućih pitanja i razmatranje bilo kakvog pristupa koji bi mogao biti odgovarajući.

Prijelazni postupci

ČLANAK 27.

1. Protokoli I do IX utemeljuju prijelazne postupke i odgovarajuća razdoblja koji se primjenjuju između Europske zajednice i država članica Europske zajednice, s jedne strane i odgovarajuće pridružene stranke, s druge strane. U odnosima između Norveške ili Islanda i neke pridružene stranke primjenjivat će se isti uvjeti kao i između Europske zajednice i država članica Europske zajednice, s jedne strane i te pridružene stranke, s druge strane.

2. Tijekom prijelaznih razdoblja navedenih u stavku 1. relevantni elementi režima zračnog prijevoza između dviju pridruženih stranaka bit će određeni temeljem onog od dva moguća protokola koji se odnose na te pridružene stranke, a koji nameće veća ograničenja.
3. Postupni prijelaz svake pridružene stranke do potpune primjene Europskog zajedničkog zračnog prostora bit će predmet procjena. Procjene će provoditi Europska zajednica u suradnji s odnosnom pridruženom strankom. Kada je neka pridružena stranka uvjerena da ispunjava uvjete za završetak prijelaznog razdoblja kako je navedeno u odgovarajućem Protokolu, obavijestit će Europsku zajednicu kako bi se provela procjena.
4. Ako Europska zajednica ustanovi da su uvjeti ispunjeni, ona će obavijestiti Zajednički odbor i nakon toga odlučiti da odnosna pridružena stranka udovoljava zahtjevima za prelazak u slijedeće prijelazno razdoblje ili za potpuno uključivanje u Europski zajednički zračni prostor, već prema svakom pojedinom slučaju.
5. Ako Europska zajednica ustanovi da uvjeti nisu ispunjeni ona će o tome izvijestiti Zajednički odbor. Zajednica će preporučiti odnosnoj pridruženoj stranci posebna poboljšanja i odredit će razdoblje primjene u kojem se ta poboljšanja mogu razumno provesti. Prije kraja razdoblja primjene provest će se druga, te, ako je potrebno i daljnje procjene koje će pokazati da li su preporučena poboljšanja učinkovito i zadovoljavajuće primijenjena ili ne.

Odnosi glede dvostranih sporazuma i dogovora o zračnom prometu

ČLANAK 28.

1. Odredba ovog Sporazuma će prevladati nad odgovarajućim odredbama dvostranih sporazuma o zračnom prometu i/ili dogovora koji su na snazi između pridruženih stranaka s jedne strane i Europske zajednice, neke države članice Europske zajednice, Norveške ili Islanda s druge strane, isto kao i između pridruženih stranaka.
2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1, tijekom prijelaznih razdoblja navedenih u članku 27., odredbe koje se odnose na vlasništvo, prometna prava, kapacitet, učestalost, tip ili promjenu zrakoplova, «*code sharing*» sporazume i formiranje cijena dvostranih sporazuma ili dogovora koji su na snazi između pridružene stranke i Europske zajednice, neke države članice Europske zajednice, Norveške ili Islanda ili između dviju pridruženih stranaka primjenjivat će se između stranaka ovog Sporazuma ukoliko je takav dvostrani sporazum i/ili dogovor fleksibilniji, u smislu slobode odnosnih zračnih prijevoznika, od odredbi primjenjivog protokola glede odnosne pridružene stranke.

3. Spor između pridružene stranke i druge ugovorne stranke glede činjenice da li su odredbe Protokola glede odnosne pridružene stranke ili dvostrani sporazumi i/ili dogovori, u pogledu potpune primjene Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA) fleksibilnije će se odrediti u okviru mehanizma za rješavanje sporova koji je utemeljen u članku 20. Sporovi o činjenici kako odrediti odnose između proturječnih protokola riješit će se na isti način.

Stupanje na snagu, revidiranje, prestanak i druge odredbe

ČLANAK 29.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji ili odobrenju od strane potpisnica u skladu s njihovim vlastitim postupcima. Isprave o ratifikaciji ili odobrenju polažu se u Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije (depozitar) koje će o tome obavijestiti sve ostale potpisnice kao i Međunarodnu organizaciju civilnog zrakoplovstva.
2. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca od datuma pohrane instrumenata ratifikacije ili odobrenja Europske zajednice i država članica Europske zajednice i barem jedne pridružene stranke. Za svaku potpisnicu koja ratificira ili odobri ovaj Sporazum nakon toga datuma, on stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca od polaganja isprave o ratifikaciji ili odobrenju te potpisnice.
3. Ne dovodeći u pitanje stavak 1. i 2., Europska zajednica i njene države članice i barem jedna pridružena stranka mogu odlučiti da između sebe privremeno primjenjuju ovaj Sporazum od datuma njegovog potpisivanja, sukladno s primjenom nacionalnog zakonodavstva, obavještavajući o tome depozitara koji će o tome obavijestiti ostale potpisnice.

ČLANAK 30.

Revidiranje

Ovaj Sporazum bit će ponovno razmotren na zahtjev bilo koje ugovorne stranke i bilo kojim povodom pet godina nakon njegovog stupanja na snagu.

ČLANAK 31.

Prestanak

1. Svaka ugovorna stranka može otkazati ovaj Sporazum obavijesti danom depozitaru koji će o tom otkazu obavijestiti druge ugovorne stranke i Međunarodnu organizaciju civilnog zrakoplovstva. Ako ovaj Sporazum otkáže Europska zajednica i države članice Europske zajednice on će prestati biti na

snazi godinu dana nakon datuma obavijesti. Ako ovaj Sporazum otkáže neka druga ugovorna stranka on će prestati biti na snazi samo za tu ugovornu stranku godinu dana nakon datuma obavijesti. Međutim, zračni promet koji se odvija na datum isteka ovog Sporazuma može se nastaviti do kraja sezone reda letenja Međunarodne udruge zračnih prijevoznika (IATA) u koju pada datum isteka.

2. Nakon pristupanja neke pridružene stranke Europskoj uniji ta će stranka, posljedično tome, a i prema ovom Sporazumu prestati biti pridružena stranka te će umjesto toga postati država članica Europske unije.
3. Ovaj će Sporazum prestati biti na snazi ili će se obustaviti glede neke pridružene stranke ako sporazum o pridruživanju koji se odnosi na tu stranku prestane biti na snazi ili ako se obustavi.

ČLANAK 32.

Proširenje Europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA)

Europska zajednica može zatražiti od bilo koje države ili organizacijske jedinice koja je spremna prilagoditi svoje zakone s područja zračnog prometa i uz to vezanih pitanja da budu uskladivi sa zakonima Zajednice, te s kojom je Zajednica uspostavila ili uspostavlja okvir bliske gospodarske suradnje, kao što je sporazum o pridruživanju, da sudjeluje u Europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA). S tim će ciljem i sukladno tome ugovorne stranke izmijeniti i dopuniti ovaj Sporazum.

ČLANAK 33.

Zračna luka Gibraltar

1. Smatra se da se primjenom ovog Sporazuma na zračnu luku Gibraltar ne dovodi u pitanje niti pravni status Kraljevine Španjolske kao niti pravni status Velike Britanije glede njihova spora oko suvereniteta nad teritorijem na kojem se zračna luka nalazi.
2. Primjena ovog Sporazuma na zračnu luku Gibraltar obustavit će se do početka operativne primjene sporazuma iz Zajedničke deklaracije ministara vanjskih poslova Kraljevine Španjolske i Velike Britanije od 2. prosinca 1987. godine.

ČLANAK 34.

Jezici

Ovaj Sporazum sastavljen je u jednom izvorniku na službenim jezicima institucija Europske unija i jezicima ugovornih stranaka koje nisu Europska zajednica i njene države članice, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

Kao potvrdu navedenog, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni za navedeno, potpisali su ovaj Sporazum:

DODATAK I

Propisi primjenjivi na civilno zrakoplovstvo

“*Primjenjive odredbe*” slijedećih akata Europske zajednice primjenjivat će se sukladno Glavnom sporazumu i Dodatku II na horizontalne prilagodbe osim ako kasnije nije drugačije navedeno u ovom Dodatku ili u Protokolima I do IX. Za mjesta na kojima je neophodno u daljnjem su tekstu utemeljene posebne prilagodbe za svaki pojedini akt:

A. Pristup tržištu i uz to vezana pitanja

Br. 2407/92

Uredba Vijeća (EEC) br. 2407/92 od 23. srpnja 1992. godine o izdavanju dozvola zračnim prijevoznicima

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 18. i Dodatak osim za pozivanje u člancima od 13.(3.) do 226. (prije 169.) Ugovora o Europskoj zajednici

Br. 2408/92

Uredba Vijeća 2408/92 od 23. srpnja 1992. godine o pristupu zračnih prijevoznika Zajednice zračnim linijama unutar Zajednice

kako je izmijenjena i dopunjena ili prilagođena

- Člankom 29. Akta koji se odnosi na uvjete pristupa Republike Austrije, Republike Finske i Kraljevine Švedske;
- Odlukom Zajedničkog odbora europskog gospodarskog prostora (EEA) br. 7/94 od 21. ožujka 1994. godine kojom se mijenja i dopunjuje Protokol 47. i određeni Prilozi EEA Sporazuma;
- Člankom 20. Akta koji se odnosi na uvjete pristupa Republike Češke, Republike Estonije, Republike Cipar, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Mađarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike, te prilagodbe Ugovorima na temelju kojih je Europska Unija utemeljena, u daljnjem tekstu "Akt o pristupanju iz 2003"

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 15. i Dodatak I, II i III

Br. 2409/92

Uredba Vijeća (EEC) br. 2409/92 od 23. srpnja 1992. godine o vozarinama i stopama za zračni prijevoz

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 10.

Br. 95/93

Uredba Vijeća (EEC) br. 95/93 od 18. siječnja 1993. godine o zajedničkim propisima o raspodjeli vremenskih blokova (slotova) po zračnim lukama Zajednice kako je izmijenjena i dopunjena

- Uredbom (EC) br. 894/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. svibnja 2002. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Vijeća (EEC) br. 95/93
- Uredbom (EC) br.1554/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. srpnja 2003. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Vijeća (EEC) br. 95/93
- Uredbom (EC) br. 793/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Vijeća (EEC) br. 95/93

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 12. i 14.a(2)

Što se tiče primjene članka 12.(2.), izraz "Komisija" glavit će "Zajednički odbor".

Br. 96/67

Direktiva Vijeća 96/97/EC od 15. listopada 1996. godine o pristupu tržištu koje se bavi zemaljskim uslugama zrakoplovima u zračnim lukama Zajednice.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 25. i Dodatak

Što se tiče primjene članka 10. izraz "države članice" glavit će "države članice Europske zajednice".

Što se tiče primjene članka 20.(2.) izraz "Komisija" glavit će "Zajednički odbor".

Br. 785/2004

Uredba (EC) br. 785/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine o zahtjevima za osiguranjima prema zračnim prijevoznicima i operatorima zrakoplova.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 8., i 10.(2.)

B. Upravljanje zračnim prometom

Br. 549/2004

Uredba (EC) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. godine kojom se uspostavlja okvir za kreiranje jedinstvenog europskog zračnog prostora (okvirna Uredba)

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 4., 6., i 9. do 14.

Br. 550/2004

Uredba (EC) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. godine o pružanju usluga zračne plovidbe na jedinstvenom europskom zračnom prostoru (Uredba o pružanju usluga)

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 19., Dodaci I i II

Br. 551/2004

Uredba (EEC) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. godine o organizaciji i korištenju zračnog prostora na Jedinstvenom europskom zračnom prostoru (Uredba o zračnom prostoru)

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 11.

Br. 552/2004

Uredba (EC) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. godine o interoperabilnosti u mreži upravljanja Europskim zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti)

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 12., Dodaci I do V

Br. 2096/2005

Uredba Komisije (EC) br. 2096/2005 od 20. prosinca 2005 kojom se uspostavljaju zajednički zahtjevi za osiguranje usluga zračne plovidbe

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 9., Dodaci I do V

Br. 2150/2005

Uredba Komisije (EC) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005 kojom se uspostavljaju zajednička pravila za fleksibilnu uporabu zračnog prostora.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 9., Dodatak

C. Odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti**Br. 3922/91**

Uredba Vijeća (EEC) br. 3922/91 od 16. prosinca 1991. godine o usklađivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom Komisije (EC) br. 2176/96 od 13. studenog 1996. godine izmjenjujući i dopunjujući Uredbu Vijeća (EC) o znanstvenom i tehničkom napretku br. 3922/91
- Uredbom Komisije (EC) br. 1069/1999 od 25. svibnja 1999. godine kojom se usvaja Uredba Vijeća o znanstvenom i tehničkom napretku (EEC) br. 3922/91
- Uredbom Komisije (EC) br. 2871/2000 od 28. prosinca 2000. godine kojom se usvaja Uredba Vijeća (EC) o znanstvenom i tehničkom napretku br. 3922/91 o usklađivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva
- Uredbom (EC) br. 1592/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2002. godine o zajedničkim propisima u području civilnog zrakoplovstva i utemeljenja Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 10., 12. do 13. s iznimkom članka 4.(1.) i članka 8.(2.), (druga rečenica), Dodaci I do III

Što se tiče primjene članka 12. "Države članice" glasit će "Države članice Europske zajednice".

Br. 94/56/EC

Direktiva Vijeća 94/56/EC od 21. studenog 1994. godine kojom su utvrđuju temeljni principi rukovođenja istragama nesreća i neželjenih događaja u civilnom zrakoplovstvu

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 12.

Što se tiče primjene članka 9. i 12. izraz "Komisija" će glasiti "sve druge ugovorne stranke ECAA Sporazuma".

Br. 1592/2002

Uredba (EC) br. 1592/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2002. godine o zajedničkim propisima u području civilnog zrakoplovstva i utemeljenju Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom (EC) br. 1643/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. srpnja 2003. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba (EC) br. 1592/2002
- Uredbom Komisije (EC) br. 1701/2003 od 24. rujna 2003. godine kojom se prilagođava članak 6. Uredbe (EC) br. 1592/2002

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 57., Dodatak I i II

Br. 2003/42

Direktiva 2003/42/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2003. godine o izvještavanju o događajima u civilnom zrakoplovstvu

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 11., Dodatak I i II

Br. 1702/2003

Uredba Komisije (EC) br. 1702/2003 od 24. rujna 2003. godine kojom se utemeljuju propisi o zračnoj plovidbenosti zrakoplova, te davanju potvrda o utjecaju zrakoplova i vezanih proizvoda, dijelova i uređaja na okoliš, kao i izdavanje potvrda organizacijama za njihovo projektiranje i proizvodnju

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom Komisije (EC) br. 381/2005 od 7. ožujka 2005. godine kojom se izmjenjuje i dopunjava Uredba (EC) br. 1702/2003

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 4. Dodatak. Prijelazna vremenska razdoblja na koja se poziva u ovoj Uredbi odredit će Zajednički odbor.

Br. 2042/2003

Uredba Komisije (EC) br. 2042/2003 od 20. studenog 2003. godine o neprekidnosti zračne plovidbenosti zrakoplova i zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te zadatke

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 6., Dodatak I do IV

Br. 104/2004

Uredba Komisije (EC) br. 104/2004 od 22. siječnja 2004. godine kojom se utemeljuju propisi o organizaciji i sastavu Prizivnog vijeća Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 7. i Dodatak

Br. 488/2005

Uredba Komisije (EC) br. 488/2005 od 21. ožujka 2005. godine o naknadama i naplatama koje nameće Agencija za sigurnost europskog zrakoplovstva

Br. 2111/2005

Uredba (EC) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2005. o ustanovljenju liste od strane Zajednice onih zračnih prijevoznika koji su podvrgnuti zabrani operiranja unutar Zajednice i o informiranju putnika u zračnom prometu o točnom nazivu zračnog prijevoznika koji obavlja let i kojom se ukida Članak 9. Direktive 2004/36/EC.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 13., Dodatak

D. Zaštita zračnog prometa

Br. 2320/2002

Uredba (EC) br. 2320/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. godine kojom se utemeljuju zajednički propisi u području odredbi o sigurnosti civilnog zrakoplovstva

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom (EC) br. 849/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. godine koja izmjenjuje i dopunjuje Uredbu (EC) br. 2320/2002

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 12. i Dodatak

Br. 622/2003

Uredba Komisije (EC) br. 622/2003 od 4. travnja 2003. godine kojom se utemeljuju mjere za provedbu osnovnih zajedničkih standarda o zrakoplovnog sigurnosti

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom Komisije (EC) br. 68/2004 od 15. siječnja 2004. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Komisije (EC) br. 622/2003
- Uredbom Komisije (EC) br. 781/2005 od 24. svibnja 2005. kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Komisije (EC) br. 622/2003
- Uredbom Komisije (EC) br. 857/2005 od 6. lipnja 2005. godine kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba Komisije (EC) br. 622/2003

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 5. i Dodatak

Br. 1217/2003

Uredba Komisije (EC) br. 1217/2003 od 4. srpnja 2003. godine kojom se utemeljuju zajedničke specifikacije za program upravljanja kvalitetom unutar nacionalnih civilnih zrakoplovstava

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 11., Dodatak I i II

Br. 1486/2003

Uredba Komisije (EC) br. 1486/2003 od 22. kolovoza 2003. godine kojom se utvrđuju postupci pregleda Komisije na području sigurnosti civilnog zrakoplovstva

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 16.

Br. 1138/2004

Uredba Komisije (EC) br. 1138/2004 od 21. lipnja 2004. godine kojom se utemeljuje zajednička definicija kritičnih dijelova sigurnosno ograničenih područja u zračnim lukama

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 8.

E. Okoliš

Br. 89/629

Direktiva Vijeća 89/629/EEC od 4. prosinca 1989. godine o ograničenju emitiranja buke civilnih mlaznih zrakoplova koji nisu nadzvučni.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 8.

Br. 92/14

Direktiva Vijeća 92/14/EEC od 2. ožujka 1992. godine o ograničavanju obavljanja zračnog prometa od strane zrakoplova koji su pokriveni Dijelom II, Poglavlje 2., Knjiga 1. Dodatka 16. Konvencije o Međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, drugo izdanje (1988. godine)

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Direktivom Vijeća 98/20/EC od 30. ožujka 1998. godine kojom se izmjenjuje i dopunjava Direktiva 92/14/EC
- Direktivom Komisije 1999/28/EC od 21. travnja 1999. godine kojom se izmjenjuje i nadopunjava dodatak Direktivi Vijeća 92/14/EC
- Uredba Komisije (EC) br. 991/2001 od 21. svibnja 2001. godine koja izmjenjuje i nadopunjava Dodatak Direktivi Vijeća 92/14/EC

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 11. i Dodatak

Br. 2002/30

Direktiva 2002/30/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. ožujka 2002. godine o uspostavi propisa i postupaka za uvođenje ograničenja buke pri obavljanju zračnog prometa na zračnim lukama Zajednice

Izmijenjeno, dopunjeno ili prihvaćeno "Aktom o pristupanju iz 2003."

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 15., Dodatak I i II

Br. 2002/49

Direktiva 2002/49/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. godine koja se odnosi na ocjenu i upravljanje utjecaja buke na okoliš

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 16., Dodatak I do IV

F. Socijalni aspekti

Br. 1989/391

Direktiva Vijeća 89/391/EC od 12. lipnja 1989. godine o uvođenju mjera za poticanje unaprjeđenja glede sigurnosti i zdravlja radnika na radu

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 16., i 18. – 19.

Br. 2003/88

Direktiva 2003/88/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenog 2003. godine glede određenih aspekata organizacije glede radnog vremena

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 19., 21. do 24. i 26. do 29.

Br. 2000/79

Direktiva Vijeća 2000/79/EC od 27. studenog 2000. godine koja se odnosi na Europski sporazum o organizaciji radnog vremena mobilnih radnika u civilnom zrakoplovstvu koji su zaključile Udruga europskih zračnih prijevoznika (Association of European Airlines - AEA), Udruženja europskih radnika u prometu - ETF), Europska udruga letačkog osoblja pilotskih kabina (European Cockpit Association (ECA)), Udruga europskih regionalnih zračnih prijevoznika (European Regions Airline Association - ERA), te Udruga međunarodnih zračnih prijevoznika (International Air Carrier Association - IACA)

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 5.

G. Zaštita korisnika

Br. 90/314

Direktiva Vijeća 90/314/EEC od 13. lipnja 1990. godine o putovanju u paket programu, godišnjem odmoru u paket programu i kružna putovanja u paket programu.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 10.

Br. 92/59

Direktiva Vijeća 92/59/EEC od 29. lipnja 1992. godine o općoj sigurnosti proizvoda

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 19.

Br. 93/13

Direktiva Vijeća 93/13/EEC od 5. travnja 1993. godine o pristranim uvjetima u korisničkim ugovorima

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 10. i Dodatak

Što se tiče primjene članka 10., izraz "Komisija" će glasiti "sve druge ugovorne stranke europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA)".

Br. 95/46

Direktiva 95/46/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. godine o zaštiti osoba glede obrade osobnih podataka i slobodnog kretanja takvih podataka

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 34.

Br. 2027/97

Uredba Vijeća (EC) br. 2027/97 od 9. listopada 1997. godine o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreća

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom (EC) br. 889/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. svibnja 2002. godine kojom se izmjenjuje i dopunjava Uredba Vijeća (EC) br. 2027/97

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 8.

Br. 261/2004

Uredba (EC) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. godine kojom se utemeljuju zajednički popisi o naknadi i pomoći putnicima u slučaju odbijanja ukrcaja i otkazivanja ili dugog kašnjenja letova i kojom se ukida Uredba (EC) br. 295/91

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 17.

H. Drugi zakoni

Br. 2299/1989

Uredba Vijeća (EEC) br. 2299/1989 od 24. srpnja 1989. godine o kodeksu o radu sustava za računalne rezervacije

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom Vijeća (EC) br. 3089/93 od 29. listopada 1993. godine kojom se izmjenjuje i dopunjava Uredba (EC) br. 2299/89
- Uredba Vijeća (EC) br. 323/1999 od 8. veljače 1999. godine kojom se izmjenjuje i dopunjava Uredba (EC) br. 2299/89

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 22. i Dodatak

Br. 91/670

Direktiva Vijeća br. 91/670/EEC od 16. prosinca 1991. godine o uzajamnom prihvaćanju osobnih dozvola za obnašanje dužnosti u civilnom zrakoplovstvu

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 8. i Dodatak

Br. 3925/91

Uredba Vijeća (EC) br. 3925/91 od 19. prosinca 1991. godine koja se odnosi na ukidanje kontrola i formalnosti primjenjivih na ručnu prtljagu i prtljagu koja se unosi u kabinu osoba koje lete na letovima unutar Zajednice i prtljagu osoba koje lete preko mora unutar Zajednice

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 5.

Br. 437/2003

Uredba (EC) br. 437/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2003. godine o statističkim приходima od prijevoza putnika, tereta i pošte zrakom.

kako je izmijenjena i dopunjena:

- Uredbom Komisije (EC) br. 1358/2003 od 31. srpnja 2003. godine kojom se uvodi, izmjenjuje ili dopunjuje Uredba (EC) br. 437/2003 Europskog parlamenta i Vijeća.

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 11., Dodaci I i II

Br. 1358/2003

Uredba Komisije (EC) br. 1358/2003 od 31. srpnja 2003. godine kojom se uvodi Uredba (EC) br. 437/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o statističkim приходima od prijevoza putnika, tereta i pošte zrakom i izmjenjuje i dopunjava Dodatak I i II te uredbe

Primjenjive odredbe: Članci 1. do 4., Dodatak I do III

Br. 2003/96

Direktiva Vijeća 2003/96/EC od 27. listopada 2003. godine kojom se restrukturira okvir Zajednice za naplatu poreza na energetske proizvode i električnu struju

Primjenjive odredbe: Članak 14.(1.)(b) i (2).

DODATAK II

Horizontalne prilagodbe i određena proceduralna pravila

Odredbe akata navedenih u Dodatku I primjenjivat će se sukladno Sporazumu i točkama 1. do 4. ovog Dodatka, ako drugačije nije određeno u Dodatku I. Posebne prilagodbe potrebne za pojedine akte navedene su u Dodatku I.

Ovaj Sporazum biti će primjenjiv u skladu s proceduralnim pravilima određenim u točkama 5. i 6. ovog Dodatka.

1. UVODNI DIJELOVI AKATA

Preambule navedenih akata nisu prihvaćene za svrhu ovog Sporazuma. One su primjenjive u omjeru koji je neophodan za ispravno tumačenje i primjenu odredbi sadržanih u tim aktima u okviru ovog Sporazuma.

2. POSEBNI IZRAZI IZ AKATA

Slijedeći izrazi koji su korišteni u aktima navedenim u Dodatku 1. glasit će kako slijedi:

- a) izraz "Zajednica" će glasiti "Europski zajednički zračni prostor";
- b) izrazi "zakon zajednice", "zakonodavstvo zajednice", "instrumenti zajednice" i "Ugovor o Europskoj zajednici" glasit će "Sporazum o europskom zajedničkom zračnom prostoru";
- c) izraz "zračna luka Zajednice" glasit će "zračna luka smještena u europskom zajedničkom zračnom prostoru";
- d) izraz "službeni list Europskih zajednica" ili "službeni list Europske unije" glasit će "službeni list ugovornih stranaka";
- e) izraz «zračni prijevoznik Zajednice» glasit će «zračni prijevoznik Europskog zajedničkog zračnog prostora»;

3. POZIVANJA NA DRŽAVE ČLANICE

Ne umanjujući važnost točke 4. ovog članka, kada god akti navedeni u Dodatku 1. sadrže pozivanje na "državu članicu (države članice)", smatrat će se da pozivanje uključuje osim država članica Europske zajednice, već i partnere Europskog zajedničko zračnog prostora.

4. ODREDBE O ODBORIMA EUROPSKE KOMISIJE I KONZULTACIJAMA PRIDRUŽENIH STRANAKA

Europska će komisija konzultirati stručnjake pridruženih stranaka i dat će im priliku da daju svoj savjet svaki put kada navedeni akti predviđaju konzultacije Europske komisije Odbora Europske Zajednice, te priliku da daju svoj savjet i mišljenje.

Svaka će se konzultacija sastojati od sastanka kojim će predsjedavati Europska komisija i koji će se odvijati unutar Zajedničkog odbora na poziv Europske komisije prije konzultacija odgovarajućeg Odbora Europske zajednice. Europska komisija će pružiti sve potrebne informacije svakoj pridruženoj stranci barem dva tjedna prije sastanka, osim ako posebni uvjeti ne budu zahtijevali kraće vrijeme, sa svim potrebnim informacijama.

Pozvat će se pridružene stranke da predaju svoja viđenja Europskoj komisiji. Europska komisija će povesti računa o savjetima koje su joj pružile pridružene stranke.

Odredbe iz gornjeg teksta neće se primjenjivati na primjenu propisa o tržišnom nadmetanju navedenih u ovom Sporazumu koje će uređivati posebni postupci konzultacija navedene u Dodatku III.

5. SURADNJA I RAZMJENA INFORMACIJA

Kako bi se olakšalo provođenje odgovarajućih ovlasti nadležnih tijela ugovornih stranaka takva će tijela na zahtjev uzajamno razmjenjivati sve informacije potrebne za pravilno provođenje ovog Sporazuma.

6. POZIVANJE NA JEZIKE

Ugovorne će stranke imati pravo koristiti, u postupcima utemeljenim u okviru ovog Sporazuma i ne dovodeći u pitanje Dodatak IV, bio koji službeni jezik institucija Europske unije ili neke druge ugovorne stranke. Međutim, ugovorne su stranke svjesne da korištenje engleskog olakšava postupke. Ako se u službenom dokumentu koristi jezik koji nije službeni jezik institucija Europske unije, istovremeno će se predati i prijevod na službeni jezik institucija Europske unije, uzimajući u obzir odredbu navedenu u prethodnoj rečenici. Ako država stranka Sporazuma namjerava koristiti, u govornim postupcima, jezik koji nije službeni jezik institucija Europske unije, država stranka će osigurati simultano tumačenje na engleski jezik.

DODATAK III

Propisi o tržišnom nadmetanju i državnoj potpori navedeni u članku 14 Glavnog sporazuma

Članak 1.

Državni monopoli

Pridružena stranka će postepeno prilagođavati državne monopole gospodarske naravi na takav način da osiguraju, do kraja razdoblja navedenog u Protokolu ovog Sporazuma koji sadrži prijelazne mjere glede te pridružene stranke, da ne postoji diskriminacija glede uvjeta pod kojima se nabavlja roba i pod kojima se tom robom trguje između državljana ugovornih stranaka. Zajednički odbor će biti obaviješten o mjerama koje su usvojene da bi se ostvario taj cilj.

Članak 2

Usklađivanje državne potpore i zakonodavstva tržišnog natjecanja

1. Ugovorne stranke prihvaćaju važnost usklađivanja postojećeg zakonodavstva o državnim potporama i tržišnom nadmetanju pridruženih stranaka zakonodavstvu Europske zajednice. Pridružene stranke će nastojati osigurati postupno prilagođavanje njihovih postojećih i budućih zakona o državnoj potpori i tržišnom nadmetanju kako bi bili kompatibilni s pravnom stečevinom Europske zajednice.

2. Ovo će usklađivanje početi nakon stupanja ovog Sporazuma na snagu i postupno će se proširivati na sve elemente odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju Europske zajednice navedenih u ovom Dodatku do kraja drugog razdoblja navedenog u Protokolu ovog Sporazuma koji sadrži prijelazne mjere glede te pridružene stranke. Pridružena će stranka isto tako definirati, u dogovoru s Europskom komisijom, načine praćenja provođenja aktivnosti usuglašavanja zakonodavstva i provođenja zakona koje se imaju provesti.

Članak 3.

Pravila tržišnog nadmetanja i druge gospodarske odredbe

1. Slijedeće je nespojivo s pravilnom primjenom ovog Sporazuma, u omjeru u kojem može utjecati na trgovinu između dviju ili više ugovornih stranaka:

(i) svi sporazumi između poduzeća, odluke udruga pouzeća i usklađena praksa između poduzeća koja imaju kao svoj cilj ili učinak sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja;

(ii) zlorporaba vladajućeg položaja od strane jednog ili više poduzeća na državnim područjima ugovornih stranaka u cijelosti ili na njihovom znatnom dijelu;

(iii) bilo kakva državna potpora koja narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja dajući prednost određenim poduzećima ili određenim proizvodima.

2. Bilo kakva praksa suprotna ovom članku procjenjivat će se na temelju kriterija proizašlih iz primjene propisa o tržišnom nadmetanju primjenjivih u Europskoj zajednici, a posebno iz članka 81., 82., 86. i 87. Ugovora kojim je utemeljena Europska Zajednica i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Europske zajednice.

3. Svaka pridružena stranka će osigurati da se nekom operativno nezavisnom javnom tijelu povjere ovlasti neophodne za potpunu primjenu stavka 1. (i) i (ii), glede privatnih i javnih poduzeća i poduzeća kojima su dodijeljena posebna prava.

4. Svaka pridružena stranka utemeljit će operativno nezavisno tijelo kojem će povjeriti ovlasti neophodne za potpunu primjenu stavka 1. (iii). Ovo će tijelo imati, *među ostalim*, ovlasti da odobri program državnih potpora i pojedinačnih potpora sukladno stavku 2., kao i ovlasti da nalože povrat državne potpore koja je nezakonito dodijeljena.

5. Svaka će ugovorna stranka osigurati transparentnost na području držanih potpora, *među ostalim*, predajući drugoj ugovornoj stranci redovito godišnje izvješće, ili neko drugo jednakovrijedno izvješće, pridržavajući se metodologije i podnošenja pregleda Europske zajednice o državnim potporama. Na zahtjev jedne ugovorne stranke, druga će joj ugovorna stranka dostaviti podatke o određenim pojedinačnim slučajevima javne potpore.

6. Svaka pridružena stranka će sastaviti sveobuhvatan popis programa potpore koji je uspostavljen prije utemeljenja tijela navedenog u stavku 4. i takve će programe potpore uskladiti s kriterijima navedenim u stavku 2.

7. (a) U svrhu primjene odredbi stavka 1. (iii), ugovorne stranke prihvaćaju da će tijekom razdoblja navedenog u Protokolu ovog Sporazuma koji sadrži prijelazne mjere glede te pridružene stranke, procijeniti bilo koju javnu potporu koju je dodijelila pridružena stranka uzevši u obzir da će se ta pridružena stranka smatrati područjem identičnim onim područjima Europske zajednice opisanim u članku 87.3.(a) Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

(b) Do kraja prvog razdoblja navedenog u Protokolu ovog Sporazuma koji sadrži prijelazne mjere glede pridružene stranke, ta će stranka predati Europskoj komisiji svoje iznose bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika usklađene na razini NUTS-a II. Tijelo navedeno u stavku 4. i Europska komisija će zatim zajedno ocijeniti podobnost regija te pridružene stranke, kao i maksimalne iznose potpore glede tih regija kako bi se izradila karta regionalnih potpora na temelju odgovarajućih smjernica Europske zajednice.

8. Ukoliko neka od ugovornih stranaka smatra da određena praksa nije sukladna uvjetima iz stavka 1., ona može poduzeti odgovarajuće mjere nakon konzultacija unutar Zajedničkog odbora ili trideset dana nakon upućivanja na takve konzultacije.

9. Ugovorne stranke će razmjenjivati informacije uzimajući u obzir ograničenja nametnuta zahtjevima glede profesionalne i poslovne povjerljivosti.

DODATAK IV

Obraćanje Sudu Europske zajednice

1. Opći principi glede članka 16. ovog Sporazuma

1. Postupci koje je uspostavio Sud Europske zajednice, u daljnjem tekstu „Sud“, za obraćanje u svezi s preliminarnim sudskim odlukama unutar Europske zajednice primjenjivat će se u mjeri u kojoj je prikladno. Povrh preliminarnih sudskih odluka, sud ili sudište države stranke primjenjivat će tumačenje koje je donio Sud.
2. Ugovorne stranke će imati, unutar djelokruga ovog Sporazuma, ista prava da predaju svoje primjedbe Sudu kao i države članice Europske zajednice.

2. Opseg i način postupka utemeljene u članku 16.(2.) Sporazuma

1. Kada, sukladno drugoj rečenici članka 16.(2.), država stranka usvoji odluku o opsegu i načinu obraćanja Sudu, ta će odluka specificirati da će ili:
 - (a) bilo koji sud ili sudište države stranke protiv čijih odluka nema pravnog lijeka prema nacionalnom zakonu zatražiti od Suda da pruži preliminarnu sudsku odluku o pitanju koje je proizašlo iz slučaja koji se rješava pred tim sudom i koji se odnosi na valjanost ili tumačenje akta navedenog u članku 16.(2.) ako taj sud ili sudište smatra da je odluka o tom pitanju neophodna da bi se omogućilo donošenje presude, ili
 - (b) bilo koji sud ili sudište te države stranke može zatražiti Sud da izda preliminarnu sudsku odluku o pitanju koje je podignuto pred tim sudom i koje se odnosi na valjanost ili tumačenje nekog akta navedenog u članku 16.(2.) ako taj sud ili sudište smatra da je odluka o pitanju neophodna da bi mu omogućila donošenje presude.
2. Načini primjene članka 16.(2.) temeljit će se na principima navedenim u pravnim odredbama koje uređuju rad Suda, uključujući odgovarajuće odredbe Ugovora o Europskoj zajednici, statut i poslovnik Suda, kao i običajno pravo potonjeg. U slučaju da donese odluku o načinima primjene ove odredbe, država stranka će isto tako uzeti u obzir praktične smjernice koje je izdao Sud u pisanoj obavijesti o informacijama o pozivanjima nacionalnih sudova na preliminarne sudske odluke.

3. Obraćanje sukladno članku 20.(3.) Sporazuma

Sud će smatrat sporove predane mu sukladno članku 20.(3.), na isti način kao i one koji su mu predani sukladno članku 239. Ugovora o Europskoj zajednici.

4. Obraćanje Sudu i jezici

Ugovorne stranke će imati pravo koristiti, u postupcima pred Sudom uspostavljenim unutar djelokruga ovog Sporazuma, bilo koji službeni jezik institucija Europske unije ili neke druge ugovorne stranke. Ako se neki jezik koji nije službeni jezik institucija Europske unije koristi u službenom dokumentu, istovremeno će se predati i njegov prijevod na francuski jezik. Ako država stranka Sporazuma namjerava koristiti, u govornom postupku, jezik koji nije službeni jezik institucija Europske unije, država stranka će osigurati simultano tumačenje na francuski jezik.

DODATAK V

Protokol I

Prijelazni dogovori između Europske zajednice i država članica Europske zajednice s jedne strane i Republike Albanije s druge strane

Članak 1.

Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) ovog Protokola od strane Republike Albanije, u daljnjem tekstu navođenoj kao «Albanija», što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će se od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) od strane Albanije što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.

Uvjeti za tranziciju

- (1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Albanija će
- i. biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;

- ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
- iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Uredbu (EC) br. 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br. 261/2004 (o odbijenom ukrcaju ili utovaru), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
- iv. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati svoj zračni prostor u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
- v. ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
- vi. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III, što god od navedenoga da je primjenjivo.

(2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Albanija će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3. **Prijelazni dogovori**

- (1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,
 - (a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:
 - i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Albanija dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Albaniji i bilo kojeg mjesta u državi članici Europske zajednice;
 - ii. Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Albanija niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Albanija ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Albanija dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a)(i);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Albaniji i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Albanija dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Albaniji.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Albanije i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Albanija ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4.

Zrakoplovna sigurnost

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Albanija će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema Članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Albaniji točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Albanija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice

podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.

Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Albaniji.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Albanija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol II

Prijelazni dogovori između Europske zajednice i država članica Europske zajednice s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane

Članak 1.

Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) ovog Protokola od strane Bosne i Hercegovine što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) od strane Bosne i Hercegovine što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.

Uvjeti za tranziciju

(1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Bosna i Hercegovina će

- i. biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;

- ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
 - iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu 96/67/EC (o zemaljskom rukovanju), Uredbu (EC) br. 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br. 261/2004 (o odbijenom ukrcaju ili utovaru), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
 - iv. ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
 - v. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III ovom Sporazumu, što god od navedenoga da je primjenjivo.
- (2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Bosna i Hercegovina će
- i. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati svoj zračni prostor u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
 - ii. primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3. **Prijelazni dogovori**

- (1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,
- (a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:
- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bosna i Hercegovina dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Bosni i Hercegovini i bilo kojeg mjesta u državi članici Europske zajednice;

- ii. Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Bosna i Hercegovina niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bosna i Hercegovina ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bosna i Hercegovina dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a)(i);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Bosni i Hercegovini i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bosna i Hercegovina dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Bosni i Hercegovini.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Bosne i Hercegovine i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Bosna i Hercegovina ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4.

Zrakoplovna sigurnost

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Bosna i Hercegovina će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema Članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Bosni i Hercegovini točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bosna i Hercegovina za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.

Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Bosni i Hercegovini.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bosna i Hercegovina za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol III

Prijelazni dogovori između Europske zajednice i država članica Europske zajednice s jedne strane i Republike Bugarske s druge strane

Članak 1.

Prijelazna razdoblja

(1) Prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2 ovog Protokola od strane Republike Bugarske, u daljnjem tekstu navodenoj kao «Bugarska», što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica, ali ne nakon ulaska Bugarske u Europsku uniju.

(2) Pozivanja na «drugo prijelazno razdoblje» u ovom Sporazumu, ili u njegovim Dodacima, značit će u slučaju Bugarske prijelazni period naveden u stavku 1.

Članak 2.
Uvjeti za tranziciju

Do kraja prijelaznog razdoblja Bugarska će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I kako je to određeno u članku 3. Glavnog sporazuma.

Članak 3.
Prijelazni dogovori

(1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prijelaznog razdoblja:

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bugarska dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Bugarskoj i bilo kojeg mjesta u državi članici Europske zajednice;
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Bugarskoj i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bugarska dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Bugarskoj.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Bugarske i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Bugarska ili njezini državljani od svršetka prijelaznog razdoblja.

Članak 4.
Zrakoplovna sigurnost

(1) Na kraju prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. odredit će Bugarskoj točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(2) Ako se do kraja prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bugarska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.
Zaštita zračnog prometa

Ako se do kraja prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bugarska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol IV

**Prijelazni dogovori između Europske zajednice
i država članica Europske zajednice s jedne strane
i Republike Hrvatske s druge stran**

Članak 1.
Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) od strane Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu navođenoj kao «Hrvatska», što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će se od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) od strane Hrvatske što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.
Uvjeti za tranziciju

- (1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Hrvatska će
- i. biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;
 - ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
 - iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu 96/67/EC (o zemaljskom rukovanju), Uredbu (EC) br. 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br.261/2004 (o odbijenom ukrcanju ili utovaru), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I ovom Sporazumu;
 - iv. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati svoj zračni prostor u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
 - v. ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
 - vi. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III ovom Sporazumu, što god od navedenoga da je primjenjivo.
- (2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Hrvatska će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3.
Prijelazni dogovori

- (1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prvog i drugog prijelaznog razdoblja zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Hrvatska dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Hrvatskoj i bilo kojeg mjesta u u bilo kojoj državi članici Europske zajednice.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Hrvatska dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Hrvatskoj i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Hrvatska dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Hrvatskoj.

(c) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Hrvatska niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Hrvatska ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Hrvatske i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Hrvatska ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4.
Zrakoplovna sigurnost

- (1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Hrvatska će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.
- (2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Hrvatskoj točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.
- (3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Hrvatska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.
Zaštita zračnog prometa

- (1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Hrvatskoj.
- (2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Hrvatska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol V

**Prijelazni dogovori između Europske zajednice
i država članica Europske zajednice s jedne strane
i Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije s druge strane**

Članak 1.
Prijelazna razdoblja

- (1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će se od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.
Uvjeti za tranziciju

(1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija će

- i. biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;
- ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
- iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu 96/67/EC (o zemaljskom rukovanju), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
- iv. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati svoj zračni prostor u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
- v. ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
- vi. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III ovom Sporazumu, što god od navedenoga da je primjenjivo.

(2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3.
Prijelazni dogovori

(1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji i bilo kojeg mjesta u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- ii. Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a)(i);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će mu se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4.

Primjena određenih zakonskih odredbi od strane Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije

Bez obzira na članak 2. ovog Protokola, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija će

- i. primijeniti u praksi Konvenciju za Ujednačavanje određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija);
- ii. postići da se zračni prijevoznici kojima je dozvolu izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija u praksi pridržavaju Uredbe (EC) br. 261/2004;
- iii. završiti ili uskladiti sa zakonom Zajednice ugovor između Vlade Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije i tvrtke Macedonian Airlines (MAT).

Članak 5.

Zrakoplovna sigurnost

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 6.
Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol VI

**Prijelazni dogovori između Europske zajednice
i država članica Europske zajednice s jedne strane
i Republike Srbije s druge strane**

Članak 1.
Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) od strane Republike Srbije, što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) od strane Republike Srbije što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.
Uvjeti za tranziciju

- (1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Republika Srbija će
- i. biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;
 - ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;

- iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu 96/67/EC (o zemaljskom rukovanju), Uredbu (EC) br. 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br. 261/2004 (o odbijanju ukrcaja ili utovara), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
- iv. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela za Republiku Srbiju, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za Republiku Srbiju za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati zračni prostor Republike Srbije u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
- v. ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
- vi. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III ovom Sporazumu, što god od navedenoga da je primjenjivo.

(2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Republika Srbija će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3. **Prijelazni dogovori**

(1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Srbija dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Republici Srbiji i bilo kojeg mjesta u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- ii. Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Republika Srbija niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Srbija ni države članice Europske zajednice niti njezini

državljeni neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Srbija dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a)(i);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Republici Srbiji i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Srbija dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Republici Srbiji.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Republike Srbije i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Republika Srbija ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4.

Zrakoplovna sigurnost

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Republika Srbija će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Republici Srbiji i točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Republika Srbija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.

Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Republici Srbiji.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Republika Srbija za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol VII

Prijelazni dogovori između Europske zajednice i država članica Europske zajednice s jedne strane i Republike Crne Gore s druge strane

Članak 1.

Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(1.) od strane Republike Crne Gore, što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2.(2.) od strane Republike Crne Gore što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 2.

Uvjeti za tranziciju

(1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Republika Crna Gora će

- i biti punopravna članica Zajedničkih zrakoplovnih vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;
- ii primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
- iii primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu 96/67/EC (o zemaljskom rukovanju), Uredbu (EC) br. 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br. 261/2004 (o odbijanju ukrcaja ili utovara), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
- iv odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela za Republiku Crnu Goru, utemeljiti nacionalno nadzorno tijelo za Republiku Crnu Goru za obavljanje zračnog prijevoza, početi reorganizirati zračni prostor Republike crne Gore u funkcionalni blok ili blokove i primijeniti fleksibilno korištenje zračnog prostora;
- v ratificirati Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija),
- vi postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III ovom Sporazumu, što god od navedenoga da je primjenjivo.

(2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Republika Crna Gora će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3.

Prijelazni dogovori

- (1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,
 - (a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:
 - i Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika crna Gora dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Republici

Crnoj Gori i bilo kojeg mjesta u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;

- ii Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Republika Crna Gora niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Crna Gora ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Crna Gora dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1.)(a)(i);
- ii Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Republici Crnoj Gori i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Republika Crna Gora dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Republici Crnoj Gori.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Republike Crne Gore i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Republika Crna Gora ili njezini državljani od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 4. **Zrakoplovna sigurnost**

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja Republika Crna Gora će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Republici Crnoj Gori i točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Republika Crna Gora za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.

Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u Republici Crnoj Gori.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Republika Crna Gora za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol VIII

Prijelazni dogovori između Europske zajednice i država članica Europske zajednice s jedne strane i Rumunjske s druge strane

Članak 1.

Prijelazno razdoblje

(1) Prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 2 ovog Protokola od strane Rumunjske, što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Pozivanja na «drugo prijelazno razdoblje» u ovom Sporazumu ili u njegovim Dodacima značit će u slučaju Rumunjske prijelazni period iz stavka 1. ovog članka.

Članak 2.
Uvjeti za tranziciju

Do kraja prijelaznog razdoblja Rumunjska će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 3.
Prijelazni dogovori

(1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prelaznog razdoblja:

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Rumunjska dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Rumunjskoj i bilo kojeg mjesta u državi članici Europske zajednice;
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Rumunjskoj i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Rumunjska dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu u Rumunjskoj.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Rumunjske i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Rumunjska ili njezini državljani od početka prijelaznog razdoblja.

Članak 4.
Zrakoplovna sigurnost

(1) Na kraju prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će Rumunjskoj i točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(2) Ako se do kraja prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Rumunjska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 5.
Zaštita zračnog prometa

Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Rumunjska za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Protokol IX

**Prijelazni dogovori između Europske zajednice
i država članica Europske zajednice s jedne strane
i Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu s druge strane**

Članak 1.
Nadležnosti Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu

Odredbe ovog Protokola ne utiču na nadležnosti Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu koje proizlaze iz Rezolucije Savjeta sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244 od 10. lipnja 1999. godine

Članak 2.
Prijelazna razdoblja

(1) Prvo prijelazno razdoblje trajat će od stupanja na snagu ovog Sporazuma do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 3.(1.) od strane Misije privremene uprave

Ujedinjenih naroda na Kosovu, u daljnjem tekstu navođenoj kao «UNMIK», što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

(2) Drugo prijelazno razdoblje trajat će od svršetka prvog prijelaznog razdoblja do ispunjavanja svih uvjeta navedenih u članku 3.(2.) pd strane Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu što će se verificirati procjenom koju provodi Europska zajednica.

Članak 3. **Uvjeti za tranziciju**

(1) Do kraja prvog prijelaznog razdoblja Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu će

- i. primijeniti, ne dovodeći u pitanje svoj poseban status po međunarodnom pravu, Zajedničke zrakoplovne zahtjeve (JARs) koje su usvojile Zajedničke zrakoplovne vlasti (Joint Aviation Authorities) i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zrakoplovnoj sigurnosti kako su navedene u Dodatku I;
- ii. primijeniti ECAC-ov Dokument 30 i nastojat će primijeniti sve zakonske odredbe o zaštiti zračnog prometa kako su navedene u Dodatku I;
- iii. primijeniti Uredbu (EEC) br. 3925/91 (o ukidanju kontrola koje se odnose na kabinu i držanje ručne prtljage), Uredbu (EEC) br. 2409/92 (o pristojbama i stopama usluga zračnog prijevoza), Direktivu 94/56/EC (o istraživanju nesreća), Direktivu (EC) br. 96/97 (o zemaljskom rukovanju), Uredbu 2027/97 (o odgovornosti zračnog prijevoznika u slučaju nesreće), Direktivu 2003/42/EC (o izvještavanju o događajima), Uredbu (EC) br. 261/2004 (o odbijanju ukraja ili utovara), Direktivu 2000/79/EC (o radnom vremenu u civilnom zrakoplovstvu) i Direktivu 2003/88/EC (o radnom vremenu) kako je navedeno u Dodatku I;
- iv. odvojiti pružatelja usluga zračnog prijevoza od nacionalnog zakonodavnog tijela, utemeljiti ili odrediti nadzorno tijelo za obavljanje zračnog prometa;
- v. primijeniti u praksi Konvenciju radi Ujednačavanja određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija);
- vi. postići dostatan napredak u primjeni odredbi o državnoj potpori i tržišnom natjecanju koje su uključene u Sporazum i navedene u članku 14.(1.) Glavnog sporazuma ili u Dodatku III, što god od navedenoga da je primjenjivo.

(2) Do kraja drugog prijelaznog razdoblja Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu će primijeniti ovaj Sporazum uključujući sve zakonske odredbe navedene u Dodatku I.

Članak 4.
Prijelazni dogovori

(1) Bez obzira na članak 1.(1.) Glavnog sporazuma,

(a) Tijekom prvog prelaznog razdoblja:

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između bilo kojeg mjesta u Misiji privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu i bilo kojeg mjesta u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- ii. Nad zračnim prijevoznicima Zajednice ni Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu niti stanovnici Kosova neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu, a nad zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu ni države članice Europske zajednice niti njezini državljani neće imati većinsko vlasništvo niti stvarnu zakonsku kontrolu.

(b) Tijekom drugog prijelaznog razdoblja :

- i. Zračnim prijevoznicima Zajednice i zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu dopustit će se korištenje prometnih prava navedenih u stavku (1)(a)(i);
- ii. Zračnim prijevoznicima Zajednice dopustit će se korištenje neograničenih prometnih prava između mjesta u Misiji privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu i drugih pridruženih stranaka i dopustit će im se promjena zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u mjestu u bilo kojoj državi članici Europske zajednice;
- iii. Zračnim prijevoznicima kojima je dozvolu izdala Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu dopustit će se da koriste neograničena prometna prava između mjesta u različitim državama članicama Europske zajednice i dopustit će im se promjena

zrakoplova, u bilo kojem mjestu, iz jednog zrakoplova u drugi zrakoplov, pod uvjetom da je let dio zračnog prometa koji se obavlja u nekom mjestu na Kosovu.

(2) U svrhu ovog članka «zračni prijevoznik Zajednice» znači zračni prijevoznik kojem je dozvolu izdala država članica Europske zajednice, Norveška ili Island.

(3) Članci 7. i 8. Glavnog sporazuma neće se primjenjivati do kraja drugog prijelaznog razdoblja, ne dovodeći u pitanje obvezu Misije privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu i Zajednice da izdaje dozvole za rad sukladno aktima navedenim u Dodatku I, odnosno, prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu imaju države članice Europske zajednice ili njihovi državljani i prijevoznicima nad kojima većinsko vlasništvo ili stvarnu zakonsku kontrolu ima Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu ili stanovnici Kosova od svršetka prvog prijelaznog razdoblja.

Članak 5.

Međunarodne konvencije i sporazumi

Kada zakonodavstvo navedeno u Dodatku I navodi obvezu da stranka ovog Sporazuma postane stranka međunarodnih konvencija ili sporazuma, u obzir će se uzeti poseban status koji ima Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu po međunarodnom pravu.

Članak 6.

Zrakoplovna sigurnost

(1) Na početku prvog prijelaznog razdoblja ima Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu će se uključiti u rad Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva u funkciji promatrača.

(2) Na kraju drugog prijelaznog razdoblja Zajednički odbor osnovan prema članku 18. Glavnog sporazuma odredit će ima Misiji privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu i točan status i uvjete za njezino sudjelovanje u radu Agencije za sigurnost europskog zrakoplovstva.

(3) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala ima Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 7.
Zaštita zračnog prometa

(1) Na početku drugog prijelaznog razdoblja povjerljiv dio zakonskih odredbi o sigurnosti kako su navedene u Dodatku I dostavit će se nadležnim vlastima u imenu Misiji privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu.

(2) Ako se do kraja drugog prijelaznog razdoblja ustanove nedostaci glede sigurnosti Europska zajednica može zatražiti da se dozvola koju je zračnom prijevozniku izdala Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu za obavljanje zračnog prijevoza na rutama do, iz ili unutar Europske zajednice podvrgne posebnoj procjeni sigurnosti. Takvu će procjenu Europska zajednica provesti ekspeditivno kako bi se izbjegla bilo kakva nepotrebna kašnjenja u korištenju prometnih prava.

Članak 3.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove civilnoga zračnog prometa.

Članak 4.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi za Republiku Hrvatsku te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno, u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

Klasa:

Zagreb,

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. Konačnog prijedloga Zakona potvrđuje se mnogostrani Sporazum između Europske Zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora, temeljem članka 139. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske te sukladno člancima 18. i 19. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana Sporazumom, na temelju čega će ovaj pristanak biti iskazan i na međunarodnoj razini.

U članku 2. Konačnog prijedloga Zakona sadržan je tekst, u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik.

U članku 3. Konačnog prijedloga Zakona utvrđuje se da je provedba Zakona u djelokrugu središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove civilnoga zračnog prometa.

U članku 4. Konačnog prijedloga Zakona utvrđuje se da na dan stupanja na snagu Zakona, mnogostrani Sporazum između Europske Zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora nije na snazi za Republiku Hrvatsku, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno u skladu sa člankom 30. stavkom 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

U članku 5. Konačnog prijedloga Zakona utvrđuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

Hecho en Luxemburgo, el nueve de junio del dos mil seis.
V Lucemburku dne devátého června dva tisíce šest.
Udfærdiget i Luxembourg den niende juni to tusind og seks.
Geschehen zu Luxemburg am neunten Juni zweitausendsechs.
Kahe tuhande kuuenda aasta juunikuu üheksandal päeval Luxembourgis.
Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις εννέα Ιουνίου δύο χιλιάδες έξι.
Done at Luxembourg on the ninth day of June in the year two thousand and six.
Fait à Luxembourg, le neuf juin deux mille six.
Fatto a Lussemburgo, addì nove giugno duemilase.
Luksemburgā, divtūkstoš sestā gada devītajā jūnijā.
Priimta du tūkstančiai šeštų metų birželio devintą dieną Liuksemburge.
Kelt Luxembourgban, a kettőezer hatodik év június kilencedik napján.
Magħmul fil-Lussemburgu, fid-disgħa jum ta' Ġunju tas-sena elfejn u sitta.
Gedaan te Luxemburg, de negende juni tweeduizend zes.
Sporządzono w Luksemburgu dnia dziewiątego czerwca roku dwutysięcznego szóstego.
Feito em Luxemburgo, em nove de Junho de dois mil e seis.
V Luxemburgu dňa deviateho júna dvetisícšesť.
V Luxembourggu, devetega junija leta dva tisoč šest.
Tehty Luxemburgissa yhdeksäntenä päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhattakuusi.
Som skedde i Luxemburg den nionde juni tjughundrasex.
Bërë në Luksemburg, më 9 qershor 2006.
Zaključeno u Luksemburgu dana 09. juna 2006. godine.
Съставено в Люксембург, на деветия ден от юни на две хиляди и втора година.
Sastavljeni u Luksemburgu, dana 9. lipnja 2006. godine.
Zaključeno u Luksemburgu dana 09. lipnja 2006. godine.
Gjört í Lúxemborg hinn 9. júní 2006.
Utferdiget i Luxembourg den niende dag i juni måned i år totusenogseks.
Încheiat la Luxemburg, în data de 9 iunie 2006.
Semnat la Luxemburg la nouă iunie două mii doi.
Сачињен у Луксембургу деветог јуна године две хиљаде шесте.
Закључено у Луксембургу дана 09. јуна 2006. године.